

Terrorns olika skepnader

En kvalitativ studie om hur terrorister, terrordåd och terrorhot
gestaltas i svenska kvällstidningar

Stephanie Georghiou

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK61
Termin: VT 2017
Handledare: Lina Sturfelt
Omfång: 15 550 ord

Abstract

The purpose of this study is to examine how the Swedish tabloids *Aftonbladet* och *Expressen* during the period January 2015 until April 2017 portrays the male terrorist, terrorist attacks and terror threats in their news articles. By doing this the tabloids picture of the terrorist and how the newspapers creates an enemy image can be revealed. The analysis has been executed through a qualitative content analysis and framing theory. The results of the study is that both tabloids portays the terrorist based on five themes; the ordinary man, the criminal man, the lying man, the hypocritical man and finally the hyper-masculine man. When it comes to the terrorist attacks and terror threats the tabloids illustrate that it as a threat against the nation, that the authorities have failed and are powerless to keep terrorism away and also that open borders is a threat against society's security. The conclusion of this study is that *Aftonbladet* and *Expressen* through their depictions can be considered to contribute to a stereotype and negative picture of refugees, immigrants, islam, muslim men and people from the Middle East and Arab countries. However, there is one depiction that stands out and that is the ordinary man. Although portaying the terrorist as an ordinary man might not be in a positive way, instead it is a way of creating an enemy that can be anyone of us.

Key words: Swedish media, tabloids, terrorist, terrorist attacks, enemy image, framing theory, qualitative content analysis,

Syftet med denna studie är att granska hur de svenska kvällstidningarna *Aftonbladet* och *Expressen* under perioden januari 2015 till april 2017 gestaltar den manlige terroristen, terrordåd och terrorhot i sina nyhetsrapporteringar. Genom detta kan tidningarnas bild av terroristen påvisas och även så åskådliggörs hur kvällstidningarna är med och skapar en hot- och fiendebild. Analysen har genomförts med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys samt gestaltningsteori. Resultatet av studien är att de båda tidningarna gestaltar terroristen utifrån fem olika teman; den vanliga mannen, den kriminella mannen, den lögnaktiga mannen, den hycklande mannen samt den hyper-maskulina mannen. När det gäller terrordåd och terrorhot framställer tidningarna detta som ett hot mot nationen, att myndigheterna har misslyckats och

är maktlösa att hålla terrorn borta och slutligen att öppna gränser är ett hot mot samhällets säkerhet. Slutsatsen av denna studie är att *Aftonbladet* och *Expressen* genom sina gestaltningar kan anses bidra till en stereotyp och negativ bild av både flyktingar, invandrare, islam, muslimska män och människor med ursprung från Mellanöstern och arabländer. Det finns dock en gestaltning som sticker ut och det är den vanliga mannen. Det behöver emellertid inte vara en positiv framställning, tvärtom skapas en bild av att terroristen och fienden kan vara vem som helst.

Nyckelord: svenska medier, kvällstidningar, terrorist, terrordåd, hotbild, fiendebild, gestaltningsteori, kvalitativ innehållsanalys

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.2 Material och avgränsningar	3
1.3 Forskningsetiska bedömningar	6
2 Teori och metod	8
2.1 Teori	8
2.2 Metod	12
3 Litteraturoversikt och tidigare forskning	16
4 Analys	24
4.1 Gestaltandet av den manlige terroristen	24
4.2 Nyhetsbilden av terrordåd och terrorhot	39
5 Sammanfattning och slutdiskussion	46
Referensförteckning	50

1. Inledning

Skapandet av fiendebilder är ingenting som är unikt för vår samtid. Bara för några decennier sedan var Sovjet och Östeuropa den största fienden mot väst och de var symbolen för det hotfulla ”andra”. När kalla kriget var över skiftade fokus mot en annan fiende, den muslimska världen. Detta var dock ingen ny fiende utan fruktan hade funnits i västvärlden sedan ottomanska rikets tid.¹

Rädslan för den muslimska världen har fortsatt att växa och en motsättning gentemot muslimer är även något som går att finna i Sverige. Undersökningar som gjorts av SOM-institutet² i Göteborg, senast år 2016, påvisar att svenskarnas inställning till islam är negativ och det är den religion som deltagarna ställer sig minst positiv till. Nästan alla grupper, oavsett utbildningsnivå och ålder har en negativ uppfattning om islam.³

Denna negativa inställning mot muslimer kan påverkas av många olika aspekter. En av de största faktorerna kan dock anses vara media och deras nyhetsrapportering. År 1995 detonades en sprängladdning i Oklahoma City och nyhetsorganisationer var inte sena med att identifiera gärningsmännen att vara från Mellanöstern. Dessutom rapporterades det att FBI letade efter två män med skägg och mörkt hår. Bara inom några timmar hade muslimer och araber i USA blivit målen för verbala och fysiska kränkningar. Dock skulle det visa sig att gärningsmannen var en amerikan med europeiska förfäder.⁴ När attacken skedde 11 september 2001 rapporterade nyhetsorganisationer återigen om att förövarna var muslimer och araber. Även om de hade ”rätt” denna gång resulterade sättet de rapporterade på att människor som liknade

¹ Karim H. Karim, 2010, ”Self and Other in a time of terror: Myth, media and Muslims” i Ismael & Rippin (red.), *Islam in the eyes of the West: images and realities in an age of terror*, Routledge, London, 2010, s.171.

² SOM är en opartisk undersökningsorganisation vid Göteborgs universitet. Institutet har sedan 1986 arbetat tillsammans med forskare inom många olika forskningsfält för att förstå svensk samhällsutveckling och för att belysa opinioner. Information hämtad från: SOM-institutet, ”Om SOM”, 2010-03-10. Sidansvarig SOM-institutet.

³ Lennart Weibull, 2016, ”Svenskarna och världsreligionerna” i Ohlsson, Oscarsson & Solevid (red.), *Ekvilibrium*, Göteborgs universitet: SOM-institutet, 2016, s.123-125.

⁴ Brigitte L. Nacos & Oscar Torres-Reyna, 2003, ”Framing Muslim-Americans Before and After 9/11” i Norris, Kern & Just (red.), *Framing terrorism: the news media, the government and the public*, Routledge, New York, 2003, s.133.

förövarna utseendemässigt eller som var muslimer- och eller araber blev utsatta för hatbrott. Dessutom fastställdes den stereotypiska bilden av att araber och muslimer är terrorister och att de gör sig skyldiga till våld.⁵ Medias roll i hur sådana här situationer och händelser gestaltas och beskrivs har således en inverkan på hur människor väljer att förstå det som hänt. Denna typ av gestaltning och framställning av terrorister i media är också problematisk utifrån ett rättighetsperspektiv. Gestaltningen (re)producerar nämligen negativa bilder av en viss grupp av människor. Konsekvensen kan alltså bli att människor kränks och diskrimineras på grund av fördomar och föreställningar. Med tanke på detta kommer därför denna undersökning handla om just hur gestaltningen sker kring den manlige terroristen i svenska nyhetsartiklar. Valet av ämne stärks även genom de pressetiska reglerna kring nyhetspublicering:

Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.⁶

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Att undersöka textmaterial som är nyhetsartiklar grundar sig i att texter bidrar till att skapa uppfattningar om samhället som i sin tur påverkar relationer mellan grupper och individer. Texter kan därför anses ge uttryck för rådande relationer och tankegångar i samhället. Rapporteringen kring nyheter speglar inte endast händelser utan det har även en inverkan på människors syn på det som skett och på vem som är inblandad.⁷ Media har även tendenser att använda sig av symbolik. Dessa symboler fungerar ofta som stereotyper, endimensionella och överförenklade föreställningar om olika händelser, situationer och människor.⁸ Hur media väljer att porträttera och rapportera om terrorister och terrorattentat kan därför påverka oskyl-

⁵ Nacos & Torres-Reyna, 2003, i Norris, Kern & Just (red.), s.133.

⁶ PO. Allmänhetens Pressombudsman. "Etiska regler för press, TV och radio". Inget datum angivet. Ansvarig utgivare Ola Sigvardsson.

⁷ Kristina Boréus, 2015, "Texter i vardag och vamnälle" i Ahrne & Svensson (red.), *Handbok i Kvalitativa metoder*, 2. Uppl., Liber, Stockholm, 2015, s.157-158.

⁸ Håkan Hvitfelt, 1998, "Den Muslimska faran. Om mediebilderna av islam" Ylva Brune (red.), *Mörk magi i vita medier: svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*, Carlsson, Stockholm, 1998, s.83.

diga människor. Som tidigare nämnt har människor fått utså kränkningar och hot på grund av att de anses dela utseende eller tro med terrorister.

Med detta i åtanke syftar jag med denna studie att undersöka hur den manlige terroristen, terrordåd och terrorhot gestaltas i *Aftonbladets* och *Expressens* nyhetsrapportering. Däremot ska jag inte undersöka själva betydelsen av begreppen terrorist och terrordåd. En del av studien kommer även att behandla och diskutera konsekvenserna av tidningarnas gestaltningar. För att uppnå syftet analyserar jag mitt primärmaterial med hjälp av kvalitativ innehållsanalys samt gestaltningsteori och jag kommer att använda mig av två frågeställningar. Dessa frågeställningar är kopplade till varandra då de båda ämnar åskådliggöra hur kvällstidningarna producerar hot-och fiendebilder. Dessutom kan terrorism anses vara en samtida fiende, därför blir det viktigt att både undersöka bilden av terroristen samt själva terrordåden och terrorhotet.

- Vilka gestaltningar går att finna av den manlige terroristen i de utvalda nyhetsartiklarna från *Aftonbladet* och *Expressen*?
- Hur skildras terrordåd och terrorhot i de utvalda nyhetsartiklarna från *Aftonbladet* och *Expressen*?

1.2 Material och avgränsningar

1.2.1 Primärmaterial

Eftersom att syftet med uppsatsen är att undersöka hur svensk kvällspress framställer den manlige terroristen kommer primärmaterialen följaktligen bestå av nyhetsartiklar från två av Sveriges största kvällstidningar, *Aftonbladet* och *Expressen*. De artiklar som kommer analyseras är nyhetsartiklar från tidningarnas internetsidor. Anledningen till att jag valt dessa tidningar är för att de genom att vara stora når ut till många människor och på så vis har de möjlighet att påverka en stor del av sina läsare med sina nyheter. *Aftonbladet* har varje vecka 3 319 000 miljoner läsare genom deras internetsida (exempelvis genom dator och Ipads) och 4 758 000

miljoner läsare varje vecka endast genom mobiltelefoner.⁹ Expressen når ut till 2 979 000 miljoner läsare i veckan genom internetsidan och 3 941 000 miljoner läsare varje vecka genom mobiltelefoner.¹⁰

Jag har medvetet valt att inte ta med morgontidningar då syftena mellan morgon-och kvällspress skiljer sig något åt inom den svenska mediediskursen. I morgontidningar tenderar inte internationella nyheter att uppmärksammas lika mycket som nationella samt så ägnar de sig inte lika mycket åt sensationell journalistik.¹¹ Kvällstidningar däremot kännetecknas av att använda sig av just sensationell journalistik och innehållet är mer underhållande. Ofta satsar de på mycket bilder och stora rubriker.¹² Eftersom att kvällstidningar fokuserar mycket på dramatisk journalistik och på rubriker som lockar människor till att klicka sig in på en nyhetsartikel finner jag avgränsningen kring valet av tidningar relevant.

1.2.2 Avgränsning och urval

Sammanlagt har jag grovanalyserat 100 artiklar och sedan valt ut totalt 38 stycken som jag gjort en djupare analys på. För att finna de artiklar som används i analysen har jag använt mig av tidningarnas egna sökmotorer på deras internetsidor samt sökverktyget Retriever researcher. Som student vid Lunds Universitet har jag tillgång till detta sökverktyg och kan på så vis nå alla Sveriges stora tidningsutgivare. Retriever research gav en bra överblick gällande sökorden och framför allt hur ofta sökorden som nämndes i både *Expressens* och *Aftonbladets* nyhetsartiklar. Sökorden jag använt mig av har varit *terrorist*, *islamist*, *jihadist*, *radikaliserad*, *terrordåd*, *terrorattentat*, *attentatet* och *terrorattacken*. Jag är medveten om att ordvalen *islamist*, *jihadist* och *radikaliserad* till viss del kan ha styrt sökningen av artiklarna. Däremot ser jag detta inte som ett problem eftersom att dessa ord är en del av gestaltningen jag vill undersöka. Eftersom jag även har utgått från de pressetiska reglerna har jag valt ord som kan kopplas samman med specifika grupper av terrorister. De artiklar som jag har funnit genom de andra sökorden har dessutom endast bara berört misstänkta manliga terrorister då det endast är män som nämns i artiklarna gällande de senaste två årens terrordåd i Europa. När jag

⁹ Resumé, ”Så knappar Expressen in på Aftonbladet”, 2017-02-01. Ansvarig utgivare Johan Sâthe.

¹⁰ Expressen, Bloggen om Expressen, ”Orvesto Internet: Nytt rekord för Expressen – nu över 47 procent marknadsandel”, 2017-02-01. Ansvarig utgivare Thomas Mattson.

¹¹ Gert Z. Nordström & Anders Åstrand, 1999, *Från löpsedel till webb: en studie av den iscensatta nyheten i papperstidningen*, Styr. för psykologiskt försvar, Stockholm, s.24.

¹² Nordström & Åstrand, 1999, s.14.

gjorde en sökning på *manlig* terrorist gav detta dessutom inga resultat. Värt att nämna är även att alla valda ord inte finns med i alla artiklar. Jag gjorde även en sökning på *extremist*. Majoriteten av artiklarna behandlade höger-och vänsterextremism och ordet terrorist nämndes inte i samband med extremism.

Ytterligare urval än det som baserats på ord har varit att välja artiklar som endast berör händelser som skett i Europa. Anledningen till detta är för att nyhetsvärdering och tidigare forskning kring media effekter påpekar att närhetskriteriet är viktigt gällande vad nyheter väljer att skriva om och hur det påverkar människor.¹³ Jag har även valt artiklar som skrivits nära i tiden till ett terrorattentat. Det vill säga så fort journalisten haft möjlighet att publicera något om händelsen. Några artiklar är även skrivna dagarna efter eller i samband med att polisen lyckats hitta den misstänkte terroristen. Om det har funnits artiklar som skriver om terrorister- nas bakgrund och liv innan dådet har dessa tagits med i undersökningen. Anledningen är för att dessa artiklar beskriver terroristen mer ingående.

En annan avgränsning som gjorts är valet av tidsperiod. Den startar från och med 7 januari 2015 då attentatet skedde mot Charlie Hebdo och slutar 12 april 2017, några dagar efter attentatet i Stockholm. Anledningen till dessa årtal är för att de ligger nära i tiden och på så vis kan nyheternas samtida bild av den manlige terroristen speglas. Genom Retrievers söksystem gick det dessutom att se att det skett en ökning av antalet nyhetsartiklar gällande vissa av orden jag sökt på denna period jämfört med tidigare perioder. Vissa av nyhetsartiklarna har haft videoklipp av olika slag samt bilder med bildtext, dessa har inte använts i den kommande analysen. Detta för att jag endast syftar till att undersöka den skrivna texten. Videoklipp och bilder med bildtext hade kunnat ge ytterligare nyanser till analysen då dessa också speglar det som skett. Bilder och videoklipp är en del av gestaltningsteorins fokuspunkter men med tanke på storleken på denna uppsats valde jag även att välja bort dessa och istället bara fokusera på den skrivna texten. I urvalet har jag även valt bort kolumner, debattartiklar och krönikor och anledningen till detta är för att jag ämnar att endast undersöka nyhetsrapportering. Avslutningsvis bör jag nämna att jag inte ämnar jämföra artiklarna från *Aftonbladet* och *Expressen* med varandra, utan valet av artiklar syftar till att skapa bredd och variation. Antalet artiklar är

¹³ Lars Nord & Jesper Strömbäck, 2005, *Hot på agendan: en analys av nyhetsförmedling om risker och kriser*, Krisberedskapsmyndigheten, Stockholm, s.30-31.

därför inte jämt uppdelat mellan kvällstidningarna utan jag har låtit både teori och metod styra vilka artiklar som har varit relevanta att undersöka.

1.2.3 Sekundärmaterial

Det sekundärmaterial som jag använt mig av i denna studie presenteras under avsnittet tidigare forskning.

1.3 Forskningsetiska bedömningar

I denna undersökning har jag valt att inte skriva ut de misstänkta terroristernas namn, jag har istället tagit bort namnen. Jag har grundat detta val på forskningsetiska bedömningar och jag har utgått från framför allt tre pressetiska punkter:

Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.¹⁴

Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.¹⁵

Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.¹⁶

Den misstänkta terroristens namn kan i vissa fall ha ett allmänintresse eftersom att personen är ett eventuellt hot mot människorna i samhället. Dock så kan publiceringen av namn komma att skada de misstänkta terroristernas familjer och andra människor i deras närhet. Dessutom är punkt nummer två viktig i mitt val av att inte ha med namnen. I de undersökta artiklarna

¹⁴ PO. Allmänhetens Pressombudsman, ”Etiska regler för press, TV och radio”, Inget angivet datum. Ansvarig utgivare Ola Sigvardsson.

¹⁵ ibid

¹⁶ ibid

har majoriteten av de misstänkta gärningsmännen inte blivit åtalade och därför anses de vara oskyldiga tills de blivit dömda. Med tanke på detta finner jag att det är bättre att konsekvent ta bort alla misstänkta terrorister namn, även om de vid senare tillfälle har blivit dömda.

Att ha med namnen hade kunnat vara en del av analysen eftersom att namnen bidrar till att koppla personerna till en viss typ av ursprung. Jag anser likväl att detta inte påverkar undersökningens resultat avsevärt. Däremot hade det kunnat ge en ytterligare nyans i de teman jag har funnit. Emellertid finns vissa av de misstänkta terroristernas namn med i fotnoterna, detta eftersom att vissa av artiklarnas titel innehåller deras namn.

2 Teori och metod

I detta avsnitt kommer mitt teoretiska ramverk och mina metodologiska verktyg att presenteras och diskuteras. Det teoretiska ramverket är gestaltningsteori samt delar från nyhetsvärdering som fokuserar på hot- och fiendebildsskapande. Det metodologiska valet är en kvalitativ innehållsanalys i kombination med fokuspunkter utifrån gestaltningsteorin. En mer genomgående förklaring och diskussion kring teori och metod, vilken relevans de har för den här studien samt hur de samverkar med varandra kommer presenteras i kommande avsnitt.

2.1 Teori

2.1.1 Gestaltningsteori

En av de mest centrala teorierna om media och dess effekter är gestaltningsteori, även kallad framing theory. Gestaltningsteori baseras på antaganden om hur en situation, ett problem eller en händelse karaktäriseras i nyhetsrapportering kan ha inflytande på människors förståelse kring det som skett.¹⁷ Teorin utgår i grunden från två iakttagelser. Till att börja med är nyheternas bild av verkligheten aldrig samma som den verklighet som nyheterna handlar om. Verkligheten beskrivs inte som den egentligen är utan medierna gestaltar och (re)konstruerar verkligheten.¹⁸ Mediernas format är begränsat och det tvingar journalister och redaktioner att välja och välja bort. Det handlar om berättarperspektiv, källor, attribut, val av ämne och av vad som ska bedömas som fakta. Den andra iakttagelsen är att betydelsen för människors bild av verkligheten inte är verkligheten i sig, det är medias bilder av den. Desto fler människor som är beroende av medierna för att ta del av information, desto större mottaglighet har människor att bli påverkade av medierna.¹⁹ Journalistiska gestaltningar är ramverk för tolkningarna som människor gör av nyheter och i förlängningen verkligheten. Gestaltningarna ger vägledning

¹⁷ Dietram A. Scheufele & David Tewksbury, 2007, "Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models", *Journal of Communication*, vol.57, Issue 1, s.11.

¹⁸ Jesper Strömbäck, 2012, "Journalistiken och politiken" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2. Uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012, s.271.

¹⁹ Strömbäck, 2012, i Nord & Strömbäck (red.), s.271.

för hur saker ska förstås och blockerar effektivt alternativa tolkningar.²⁰ Media har tendenser att rapportera om nyheter med informativa ramar som ger läsaren en antydan att sätta händelser, politiska aktörer och problem i kontextuella ramverk eller referenser. Inramningen har flera effekter på nyheter. Bland annat genom valet av ämne, rubrik, källor, språk och fotografier.²¹ Genom att sätta nyheter i ramverk som är i linje med samhällets fördomsfulla och traditionella attityder gentemot andra grupper än den dominerande gruppen skapar nyheter därför stereotypa bilder. Dessa stereotyper påverkar en stor del av den allmänna uppfattningen och tankar om exempelvis religion, etniskt ursprung och ras.²²

Robert M. Entman är en av de mest tongivande personerna när det kommer till gestaltningsteori. Enligt honom handlar gestaltning om urval och framträdande:

To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described²³

Gestaltning bidrar alltså till att något blir mer framträdande, minnesvärt och meningsfullt medan vissa andra delar hamnar mer i bakgrunden. Enligt Entman har gestaltningen även olika roller. Till att börja med definierar den problem, det vill säga bestämmer vad ett orsakssamband är och vilka konsekvenser och resultat det medför. Detta mäts oftast genom gemensamma kulturella värderingar.²⁴ Vidare diagnostiserar gestaltningen orsaker och det innebär en identifiering kring det som orsakar ett visst problem. Dessutom menar Entman att gestaltande bidrar till att göra moraliska bedömningar och orsakssamband och dess effekt utvärderas. Slutligen föreslår gestaltningen korrigerande åtgärder. Detta betyder att gestaltningen rättfärdigar och erbjuder bemötande, hantering och diskussion kring problem och samtidigt förutses problemens troliga effekter.²⁵ En enskild mening kan ha flera eller alla av dessa fyra gestaltande funktioner, vissa har inte en enda och andra meningar inkluderar endast någon av

²⁰ Strömbäck, 2012, i Nord & Strömbäck (red.), s.271.

²¹ L. Nacos & Torres-Reyna, 2003, i Norris, Kern & Just (red.), s.135.

²² *ibid*, s.136.

²³ Robert M. Entman, 1993, "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm", *Journal of Communication*, Vol. 43, Issue 4, s.52.

²⁴ Entman, 1993, s.52.

²⁵ *ibid*, s.52.

funktionerna.²⁶ Utöver detta existerar gestaltningar i fyra olika kommunikationsprocesser; kommunikatören, texten, mottagaren samt kulturen. När kommunikatören bestämmer vad hen ska säga gör personen omedvetna eller medvetna gestaltningar. Texten innehåller också gestaltningar som manifesterar sig genom avsaknaden eller användandet av standardfraser, nyckelord, stereotypiska bilder och källor som tematisk förstärker fakta eller fördomar.²⁷ Gestaltningen som vägleder mottagarens tankeprocess och bidrar till en slutsats behöver nödvändigtvis inte spegla kommunikatörens eller textens gestaltning. Slutligen så är kulturen förrådet av vanligen använda gestaltningar. Dessa fyra stegen besitter liknande funktioner, vilka är urval och betoningen av något samt användningen av det framkomna för att argumentera kring ett problem.²⁸

En annan medieteori som jag hade kunnat använda för att analysera nyhetsartiklar hade varit agendasättande journalistik. Anledningen till att jag inte valde denna är för att agendasättande journalistik och gestaltningsteori skiljer sig hur information anses tas emot av läsaren och hur den påverkar läsaren. Gestaltningsteori syftar till att effektområdet ligger i *hur* något beskrivs och *hur* vi tänker kring det samt vilka kännetecken som används i nyhetsrapporteringen kring ett problem eller händelse. Agendasättande journalistik å andra sidan avser att människor påverkas att överhuvudtaget tänka på ett problem. Med andra ord om en journalist väljer att skriva om en särskild händelse så bidrar det till att människor börjar tänka på detta, vilket de kanske inte hade gjort annars.²⁹ Genom detta blir agendasättande journalistik följaktligen ett sätt att skapa ett intresse och uppmärksamhet kring specifika frågor. Koncentrationen kring att uppmärksamma vissa ämnen bidrar alltså till att människor kan uppfatta dessa som viktigare än andra. Med detta i åtanke anser jag därför att gestaltningsteorin lämpar sig bäst. Detta eftersom att jag vill undersöka *hur* något framställs och eventuella effekter av detta. Inte om människor börjar tänka på en situation, problem eller händelse på grund av nyhetsrapportering. Dessutom vill jag inte undersöka om människor anser ett ämne vara viktigare än ett annat.

²⁶ Entman, 1993, s.52.

²⁷ *ibid*, s.53.

²⁸ *ibid*, s.53.

²⁹ Dietram A. Scheufele & David Tewksbury, 2007, s.14.

2.1.2 Skapandet av hot- och fiendebilder

För att kunna besvara hur *Aftonbladet* och *Expressen* skildrar terrordåd och terrorhot har jag valt att använda mig av Lars Nord och Jesper Strömbäcks nyhetsvärderande perspektiv på skapandet av hot- och fiendebilder. När det handlar om hot- och fiendebilder i nyheterna menar Nord och Strömbäck att de innehåller de flesta kriterier som ställs på stora nyheter och därför värderas de högt.³⁰ För om nyheter beskrivs som dramatiska kriser får de väldigt stort utrymme i media. Vidare menar de att fokuseringen på krisberättelser i media också har betydelse för allmänhetens uppfattning av samhälleliga kriser,³¹ vilket även är i enlighet med gestaltningsteori. Även om nyhetsvärdering framför allt kan anses vara hur journalister och redaktioner värderar vad som är en nyhet värd att publicera³² så anser jag att detta perspektiv är relevant i min typ av undersökning. Anledningen till detta är eftersom att jag fokuserar på hot- och fiendebilder och hur detta skapas i nyhetsartiklarna. Journalistens värderande av vad som är viktigt nog att publicera kan även anses vara en indikator på vad som är lockande för människor att läsa.

Nord och Strömbäck poängterar att för att en nyhet ska vara intressant och värd att publicera behöver den innehålla inslag som gör det lätt för läsaren att relatera till. Dessa inslag kan handla om dramatiska händelser som kopplas samman med individer och deras specifika egenskaper och det finns även en konflikt mellan personerna.³³ De som förekommer i de hotfulla situationerna ska dessutom i största möjliga mån utgöra varandras kontraster. För att kunna beskriva konflikter på ett personligt och dramatiskt sätt är en förutsättning att personerna har olika roller och egenskaper. Exempel på detta är att den goda viljan står i kontrast mot det ondskefulla eller terrorn mot demokratin.³⁴

Vidare är händelserelaterade faktorer en viktig del i fiendebildsskapandet. Händelserelaterade faktorer handlar nämligen om vad som kan uppfattas som ett samhälleligt hot. Med det menas exempelvis händelser som kan tänkas beröra många människor i det egna närområdet eller landet. Hotet och risken uppfattas som större ju fler antal människor i närområdet som kan ha

³⁰ Nord & Strömbäck, 2005, s.28.

³¹ *ibid*, s.15.

³² *ibid*, s.20.

³³ *ibid*, s.29.

³⁴ *ibid*, s.30.

påverkats av händelsen och det i sin tur innebär större nyhetsvärde.³⁵ Vidare påpekar Nord och Strömbäck att om någon som anses vara inflytelserik, ha makt eller sitta på mycket kunskap gör bedömningen att något är ett hot är detta också väsentligt. Dessa personer kan vara forskare, militärer och politiker.³⁶ Även formmässiga aspekter av texten bidrar till skapandet av fiendebilder. Nyheter som visualiseras på ett attraktivt sätt och dramatiska förlopp och konflikter har vanligtvis ett större nyhetsvärde.³⁷

2.2 Metod

2.2.1 Kvalitativ innehållsanalys

Inom medieforskning är en av de vanligaste metoderna innehållsanalys och när det kommer till att analysera det faktiska medieinnehållet, oavsett kvantitativ eller kvalitativ, är denna metod självklar att använda sig av.³⁸ Innehållet som analyseras genom denna metod kan vara i tryckt, verbal eller elektronisk form och kan ha införskaffats bland annat från fokusgrupper, narrativa berättelser, enkätfrågor, intervjuer, observationer, böcker, manualer samt media i form av artiklar.³⁹ Med tanke på detta är valet av metod väl lämpat för min kommande analys av medieinnehåll, i form av nyhetsartiklar som publicerats på internet. Det som utmärker den kvalitativa innehållsanalysen är att det finns en strävan att försöka fånga medietexternas innersta kärna, dess kvalitet och substans samt delar av innehållet som är dolt mellan raderna. För att göra detta krävs en noggrann läsning och tolkning av texterna.⁴⁰ Skillnaden mellan kvalitativ och kvantitativ metod är att en kvantitativ innehållsanalys är mycket mer systematisk och strukturerad. Syftet med undersökningen är då snarare beskrivande än tolkande och med en kvantitativ innehållsanalys är det viktigt att utrymmet för tolkningar är så litet som möjligt. Därmed omfattas endast det synliga och uppenbara i medieinnehållet, även om det är svårt att helt undvika tolkningar. Strävan är följaktligen att försöka minimera utrymmet för

³⁵ Nord & Strömbäck, 2005, s.30-31.

³⁶ *ibid*, s.31.

³⁷ *ibid*, s.24.

³⁸ L. Nord, A. Shehata & J. Strömbäck, 2003, *Från osäker källa. Bevakningen av Irakkriget i svenska medier*, Krisberedskapsmyndigheten, Stockholm, s.38.

³⁹ Hsiu-Fang Hsieh & Sarah E. Shannon, 2005, "Three Approaches to Qualitative Content Analysis", *Qualitative health Research*, Vol.15, Issue 9, s.1278.

⁴⁰ Nord, Shehata & Strömbäck, 2003, s.38.

tolkningar och att göra dem så systematiskt som möjligt.⁴¹

Inom den kvalitativa innehållsanalysen finns det även två olika typer av analyser, den konventionella och den riktade analysen. Konventionella analysen används generellt när en ska undersöka och beskriva ett fenomen. Det lämpar sig vanligtvis bäst till undersökningar när redan existerande tidigare forskning och teori gällande ett fenomen är begränsad. För att använda konventionell analys behöver en undvika att använda förutfattade kategorier. Istället behöver kategorierna komma av sig själv från det som analyseras.⁴² Fördelarna med ett konventionellt tillvägagångssätt är att det ger direkt information från materialet redan utan fastslagna teorier och kategorier. Svårigheten är att en kan misslyckas med att utveckla en fullständig förståelse för kontexten samt att misslyckas med att identifiera centrala kategorier. Det kan medföra att sådant som hittas i materialet inte representerar materialet på ett exakt sätt.⁴³ Det riktade innehållsanalysen har tillskillnad mot den konventionella som syfte att undersöka ett fenomen som tidigare forskning och teori inte har fullgjort. Resultatet blir således att bekräfta eller utveckla en teori eller ett teoretiskt ramverk. Redan existerande forskning och teori kan hjälpa att avgränsa forskningsfrågan. Vidare hjälper den riktade analysen att fastställa kodning eller relationer mellan koder.⁴⁴ Den valda teorin och den tidigare forskningen vägleder det som hittas i materialet samt diskussionen kring det. Kategorier som identifieras kan antingen bidra med att förfina, berika och utöka teorin eller påvisa motsägande perspektiv på ett fenomen. Styrkan hos riktad innehållsanalys är att redan existerande teori kan utökas och stödjas. Dock är det större risk att hitta bevis i materialet som främjar en teori än inte.⁴⁵

I denna studie anser jag dock inte att de olika analyserna är åtskilda utan de kombineras. Studien är konventionell på det viset att jag inte använt mig av förutfattade kategorier utan jag har låtit kategorierna komma av sig själv under analysens gång. Däremot kan undersökningen anses vara riktad eftersom att jag använder mig av ett tydligt ramverk. Tidigare forskning och redan existerande teori hjälper mig även att avgränsa min forskningsfråga. Dessutom vägleds jag av mina valda teoretiska perspektiv och tidigare forskning i både analysen samt i diskussionen.

⁴¹ Nord, Shehata & Strömbäck, 2003, s.39.

⁴² Hsieh & Shannon, 2005, s.1279.

⁴³ ibid, s.1279-1280.

⁴⁴ ibid, s.1281.

⁴⁵ ibid, s.1283.

Vidare är det med kvalitativ innehållsanalys möjligt att hämta manifesta och latenta betydelser i innehållet. Används det manifesta innehållet fokuserar och behandlar analysen vad texten explicit säger och den beskriver uppenbara och synliga element. När det kommer till latent innehåll så analyseras och behandlas texten utifrån vad det pratas om kopplat till en tolkning av den underliggande meningen av texten.⁴⁶ I min analys kommer båda dessa sätt att användas då jag anser att de inte behöver åtskiljas utan att de kan kombineras beroende på vad syftet med undersökningen är. I mitt fall ska både det som uttrycks explicit kopplas samman med det som eventuellt är underliggande. Både manifesterande och latent innehållsanalys medför en viss tolkning av texten men det varierar hur mycket på en abstrakt nivå samt hur djup tolkningen är⁴⁷. Viktigt är att komma ihåg att en text alltid innehar flera betydelser och det finns alltid en viss grad av tolkning när en närmar sig texten. Detta kan vara ett problem när det kommer till trovärdigheten gällande det som hittats i texten.⁴⁸ Granheim och Lundman understryker att för att trovärdigheten inte ska skada så krävs det en balans i tolkningen. Visserligen är det önskat och omöjligt att inte anlägga ett specifikt perspektiv på sin studie. Däremot behöver den som utför studien låta texten tala av sig själv och inte tillskriva betydelser som egentligen inte finns i texten.⁴⁹

2.2.1.1 Tillvägagångssätt

Kvalitativ innehållsanalys kan definieras som en metod där tolkning av innehållet sker genom klassificering och kodning, samt identifiering av mönster och teman.⁵⁰ Att sortera sitt material innebär att skapa ordning och överskådlighet. Detta uppstår inte av sig själv utan måste aktivt skapas av undersökaren själv samt det teoretiska perspektiv hen använder sig av. Överskådligheten och ordningen blir följaktligen förknippat med de begrepp eller den teori som hen utgår från eller vill arbeta fram.⁵¹ För att sortera i nyhetsartiklarna kommer jag att använda mig av ett tillvägagångssätt som används inom gestaltningsteorin och min valda teori blir där-

⁴⁶ U.H Granheim & Berit Lundman, 2003, ”Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness”, *Nurse Education Today*, Vol.24, s.106.

⁴⁷ Granheim & Lundman, 2003, s.106.

⁴⁸ *ibid*, s.106.

⁴⁹ *ibid*, s. 111.

⁵⁰ Hsieh & Shannon, 2005, s.1278.

⁵¹ Jens Rennstam & David Wästerfors, 2015, ”Att Analysera Kvalitativt Material” i Göran Ahrne & Peter Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder*, 2. Uppl., Liber, Stockholm, 2015, s.220.

för en del av den kvalitativa innehållsanalysen. Jag kommer att använda mig av Tankards lista där han föreslår 11 fokuspunkter för att mäta och identifiera gestaltningen i nyhetsmedia. Dessa fokuspunkter är enligt Tankard: (1) rubriker; (2) underrubriker; (3) bilder; (4) bildtexter; (5) ingresser; (6) urval av källor; (7) urval av citat; (8) utdragna citat; (9) logotyper; (10) statistik, diagram och grafer; (11) avslutande påståenden och paragrafer.⁵²

När jag närläste primärmaterialet fokuserade jag på de delar av texten som Tankard lyft fram som centrala för att kunna gestalta nyheter, dvs hans fokuspunkter. Genom detta har jag kunnat filtrera materialet vilket bidragit till att olika återkommande teman och gestaltningar har utkristalliserat sig i nyhetsartiklarna. I denna studie har jag dock valt att endast använda sju av dessa fokuspunkter. Jag har följaktligen valt bort bilder, bildtext, logotyper, statistik, diagram och grafer och anledningen till detta är för att jag inte anser att de är relevanta för min undersökning då jag endast ämnar analysera den skrivna texten. Vidare så kommer analysen vara uppdelad i två steg. Första delen behandlar hur manlige terroristen gestaltas, det vill säga vilka karaktärsdrag han anses ha. Gestaltningarna som framkommit är att terroristen är en vanlig man, en kriminell man, en lögnaktig man, en hycklande man, samt en hyper-maskulin man. Den andra delen av analysen behandlar hur nyhetsartiklarna skildrar terrordåd och terrorhot. Det som påvisats är att terrorn gestaltas som ett hot mot nationer, myndigheternas misslyckande och maktlöshet som bidrar till ett eventuellt terrorhot och slutligen hur öppna gränser och flyktingmottagande gestaltas till att vara en fara för nationens säkerhet.

Det kommer inte att vara möjligt att visa allt som står i nyhetsartiklarna eller representera materialet i sin helhet. Därför kommer jag behöva reducera texten till mindre delar. Beskrivning och sällning av materialet är nödvändiga val som behöver göras för att kunna uppmärksamma det väsentliga.⁵³ Den riktningen som jag tar gällande mitt material är även förenat med tidigare forskning och teori.

⁵² James W. Tankard Jr., 2001, "The Empirical Approach to the Study of Media Framing" i S.D. Reese, O. H. Gandy & A. E. Grant (red.), *Framing public life: perspectives on media and our understanding of the social world*, Mahwah, N.J, Lawrence Erlbaum Associates, 2001, s.100.

⁵³ Rennstam & Wästerfors, 2015, i Ahrne & Svensson (red.), s.220.

3 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Denna studie kommer som tidigare nämnt att undersöka hur den manlige terroristen gestaltas i svenska kvällstidningar samt hur tidningarna skildrar terrorhot och därigenom producerar en hot- och fiendebild. Därför behandlar den tidigare forskning tre olika aspekter av detta område, *skapandet av fiendebilder, gestaltning av terroristen* samt *medias effekter*. På detta vis får jag ett tvärvetenskapligt perspektiv med mig in i själva analysen. Gällande skapandet av fiendebilder fokuseras det framför allt på muslimer och araber som fiender. Detta eftersom att artiklarna som undersökts belyser att terroristen framför allt från arabiska länder (exempelvis Marocko, Egypten, Syrien, Algeriet). När det kommer till gestaltning av terroristen har jag valt att använda en studie av terroristen i tabloidtidningar och hur den manlige terroristen porträtteras. Slutligen kommer området med forskning kring medias effekter att beröra olika aspekter kring hur media påverkar människors syn på särskilda händelser, situationer eller andra människor. Inom forskning kring medias effekter har jag valt svenska forskare. Anledningen till detta är framför allt för att jag själv undersöker just svenska kvällstidningar och dessa forskares undersökningar kan ge en förståelse kring den svenska mediediskursen. På följande sidor kommer jag mer ingående presentera, förklara och systematisera varför viss forskning är relevant eller mindre relevant för min studie.

3.1.1 Medias effekter

Håkan Hvitfelt är en ledande person inom svensk medieforskning. Han har gjort flera studier men den som kommer användas i denna uppsats inriktar sig på svensk mediebevakning gällande islam. Detta har han gjort genom att se i vilka sammanhang islamiska fenomen eller islam omnämns i de publikmässigt största medierna.⁵⁴ Hvitfelts undersökning påvisar att rapporteringen kring islam främst framkommit i samband med krig och terrorism. Enligt Hvitfelt är det underliggande budskapet tydligt, muslimska grupper, eller närmare bestämt det som

⁵⁴ Håkan Hvitfelt, 1998, i Brune (red.), s.77.

utpekade som muslimska grupper är dem som utför terrorhandlingar. Islam framträder således som något hotfullt.⁵⁵ Hvitfelt påpekar att svenskar har en relativt förenklad och stereotypisk bild av islam. Vidare skriver han att det är möjligt att islam produceras till att bli ett samlingsbegrepp för det okända, främmande och på så vis även hotande.⁵⁶ När stereotypa och dominerande symboler i skrift- och bildspråk styr läsarens föreställning i en möjlig negativ riktning blir även saklig information om muslimer och islam komplicerad. Enligt Hvitfelt får främlingsfientlighet legitimitet och näring från bland annat mediebildernas strida ström av rapportering kring muslimer och islam.⁵⁷ Hvitfelts undersökning är några år gammal men den är likväl aktuell. Resultaten i hans undersökning om negativiteten kring islam går även att se i den tidigare nämnda SOM-undersökningen från år 2016. För min egen undersökning är Hvitfelts resultat intressanta eftersom att han påvisar att muslimer, flyktingar och invandrare framstår som något våldsamt och hotfullt inom svensk media. Detta är även något som framkommer i min egen analys. Jag kommer även använda mig av Hvitfelts analys av stereotypa bilder av muslimer samt medias eventuella effekter på allmänhetens uppfattning kring det.

I Birgitta Löwanders undersökning koncentrerar hon sig på rasism och hur journalistik påverkar människor att tycka och tänka på ett visst sätt. Hon påpekar hur nyhetsmedier har många självvalda och tilldelade uppdrag som emellanåt är motstridiga.⁵⁸ När det kommer till rasism menar Löwander att det kan bli särskilt komplicerat. Journalister har å ena sidan uppgiften att ansvara för att hävda demokratiska värden och motverka rasism. Å andra sidan ska de skapa deltagande kring nationella intressen samt stärka den nationella självkänslan.⁵⁹ Exempelvis kan det senare medföra att nyhetsmedier skapar misstänksamhet mot sådant som är främmande. Det kan bidra till att nyhetsmedia talar om flyktingar och invandrare som ”välfärds-snyltare”.⁶⁰ Löwander menar att en statisk och förenklad syn på etnicitet och kultur har vunnit företräde i offentliga sammanhang i Sverige. Detta trots att etnicitet och kultur är något som ständigt skapas och förändras beroende på de sociala relationernas utveckling i samhället.⁶¹ Likadant är det med synen på invandrare. Löwander påpekar att mediebilderna av invandrare i

⁵⁵ Hvitfelt, 1998, i Brune (red.), s.78.

⁵⁶ ibid, s.74.

⁵⁷ ibid, s.84.

⁵⁸ Birgitta, Löwander, 1998, ”Rasism i verkligheten och i medierna” i Ylva Brune (red.), *Mörk magi i vita medier: svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*, Carlsson, Stockholm, 1998, s.90.

⁵⁹ Birgitta, Löwander, 1998, i Brune (red.), s.90.

⁶⁰ ibid, s.90.

⁶¹ ibid, s.90.

västvärlden är negativa och stereotypa och de framställs ofta som kriminella och lagbrytare. Med andra ord menar Löwander att de kan ses som samhällets inre fiender.⁶² Jag kommer i denna undersökning framför allt använda mig av Löwanders tankar kring hur invandrare framställs som kriminella och som samhällets fiende.

3.1.2 Forskning kring gestaltningen av terrorister

Alexander Spencer har analyserat hur terroristen gestaltas i tyska tidningen *Bild* samt den brittiska tidningen *The Sun*. Han påpekar att anledningen till att analysera media snarare än den politiska eliten är för att media och framför allt tabloidmedia ger en bild av terrorism som antagligen innehas av en stor del av allmänheten.⁶³ Vad Spencers undersökning påvisar är att tidningarna har fem konceptuella metaforer gällande terroristen; terrorism är krig, kriminell, naturlig, ociviliserad ondska samt sjukdom.⁶⁴ Gällande just kriminalitet är detta något som Spencer bedömer ha blivit mer dominant inom media och gestaltandet av terroristen. En anledning till detta kan vara för att kriminella är en del av samhället och brott förstås av allmänheten som något som händer inom samhället.⁶⁵ Han påpekar även att terrorism inte reflekterar verkligheten utan snarare människors tolkningar av verkligheten. Med andra ord är terroristen inte en naturlig faktor utan en social konstruktion.⁶⁶ Spencer är en betydande terrorforskare men det är inte endast därför hans forskning är lämplig för denna undersökning. Dels ger Spencer en överblick kring hur forskning kring terror har förändrats över tiden. Men framför allt kan Spencers aspekter kring tolkningen av terrorister och terrorism som en social konstruktion och ordvalens betydelse i gestaltandet av terroristen kopplas samman till både mina resultat och min valda teori. Dessutom är Spencers resultat kring att terroristen framställs som kriminell väsentligt eftersom att detta även är ett av temana som framkommit i min analys.

Sunera Thobani använder sig av ett maskulinitetsperspektiv kopplat till terrorism och terrorister. Hon påpekar att det skett en rasifieringen av Usama Bin Laden och andra jihadister i me-

⁶² Birgitta, Löwander, 1998, i Brune (red.), s.90-91.

⁶³ Alexander Spencer, *The tabloid terrorist [Elektronisk resurs]: The predicative construction of new terrorism in the media*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2010, s.93.

⁶⁴ Spencer, 2010, s.106.

⁶⁵ *ibid*, s.116.

⁶⁶ *ibid*, s.5.

dia och att detta grundar sig i postkoloniala föreställningar om ”de andra” som barbariska.⁶⁷ Det har även gett nytt liv åt den vita maskuliniteten som Thobani anser ha varit en del av skapandet av bilden av jihadisten.⁶⁸ Vidare uppmärksammar hon att Bin Laden också framställts som hyper-maskulin. Tillsammans med det långa skägget, vapen och huvudbonaden, betonas det att detta är den robusta, hårda, traditionella och muslimska manligheten.⁶⁹ Hon påpekar emellertid att Al-Qaida, talibaner och andra islamistiska och muslimska grupper rutinmässigt definieras som omanliga och feiga.⁷⁰ Enligt Thobani är framställningen av terroristen paradoxal, han är både hyper-maskulin och ondskan själv samtidigt som han presenteras som en feminin figur. I kontrast till detta skriver hon att efter attacken 11 september blev tre manliga karaktärer symboliska för den heroiska amerikanska manligheten; soldaten, polismannen och brandmannen. Dessa gestalter skulle komma att förkroppsliga maskuliniteten som staten ansåg vara absolut nödvändig för att skydda nationen från en global kris som inte förekommit tidigare.⁷¹

Gällande maskulinitet och dess konstruktion är det viktigt att nämna R.W Connell, som är en tongivande teoretiker inom detta område. Även om Connell inte fokuserar på maskulinitet kring terroristen så är hennes perspektiv om *hegemoni, underordnad och marginalisering* väsentliga att ha med i diskussionen. Med hegemonisk maskulinitet menar Connell sammanställningen inom genuspraktik som har det accepterade svaret på frågan om patriarkatets legitimitet.⁷² Hegemoni innefattar således den kulturella dynamik som bidrar till att en grupp kan upprätthålla och hävda en ledande position i samhället. Troligast är att hegemoni skapas om det finns ett samband mellan institutionell makt och kulturella ideal.⁷³ Begreppet *underordnad* syftar enligt Connell till att det inom olika grupper av män finns särskilda genusrelationer som bygger på dominans och underordning. I nutidens samhälle handlar det främst om heterosexuella mäns dominans och homosexuella mäns underordning.⁷⁴ Dock är homosexualiteten inte den enda underordnade maskuliniteten. Vissa heterosexuella män och pojkar blir också utestängda från den hegemoniska maskuliniteten. Detta markeras enligt Connell ofta genom

⁶⁷ Sunera, Thobani, 2010, ”Vigilante masculinity and ’The War on Terror’”, i Ismael & Rippin (red.), *Islam in the Eyes of the West: images and realities in an age of terror*, Routledge, London, 2010, s. 62.

⁶⁸ Thobani, 2010, i Ismael & Rippin (red.), s.62.

⁶⁹ *ibid*, s.62.

⁷⁰ *ibid*, s. 63.

⁷¹ *ibid*, s.61.

⁷² R.W Connell, 1999, *Maskuliniteter*, Diados, Göteborg, s.101.

⁷³ Connell, 1999, s.101.

⁷⁴ *ibid*, s.102.

kränkande och hånande ord som tönt, fegis, ynkrygg, nolla och klant.⁷⁵ Det uppenbara är att det som utgör grunden för det symboliska nedvärderandet är femininitet. Vidare så kan även rasrelationer bli integrerade i de maskulina relationerna, vilket Connell kopplar till *marginalisering*. Marginalisering kan förklaras som att icke-vita män spelar symboliska roller för den vita manliga genuskonstruktionen.⁷⁶ Både Thobani och Connells maskulinitetsperspektiv kommer att användas för att diskutera de teman och gestaltningar som framkommit i min undersökning. Thobani bidrar med ett fokus på den manlige terroristen som utmålas att vara från arabländer och Mellanöstern medan Connell ger ett övergripande perspektiv gällande konstruktionen av maskulinitet.

3.1.3 Forskning kring fiendebilder

När en ska undersöka och analysera saker som berör islam och hur det framställs som en fiende är det väsentligt att nämna Edward Said, en av de främsta forskarna gällande Orienten. Said beskriver förhållandet mellan väst och Orienten som ett maktförhållande. Det vill säga ett förhållande som består av varierande grader av hegemoni och dominans där väst står för den hegemoniska och dominerande parten.⁷⁷ Said påpekar att människor från Orienten ofta återskapas genom ställföreträdande framställningar och inte naturliga avbildningar. Detta återfinns ofta i olika typer av texter, både skönlitterära, historiska, politiska och filosofiska.⁷⁸ Orienten var för Europa fram till artonhundratalet ett område med ständig västlig dominans som sällan ifrågasattes. Detta med undantag för islamiska och arabiska Orienten som Said menar utgjort ett ouppklarat hot mot den västerländska politiken, intellekten och vid en tidpunkt även på det ekonomiska planet.⁷⁹ Européernas inställning till islam har under en stor del av historien varit problematisk och det är bland annat detta område som Said riktar sitt intresse mot.⁸⁰ Said bidrar i denna studie till att presentera en bakgrund till skapandet av islam och människor från Orienten som fienden. Dessutom ger han en förståelse kring mitt ämnesval av att undersöka skapandet av en fiende i nyheterna. Said poängterar även att när en arab fått

⁷⁵ Connell, 1999, s.102.

⁷⁶ *ibid*, s.104.

⁷⁷ Edward W. Said, 2000, *Orientalism*, [Ny utg.], Ordfront, Stockholm, s.69.

⁷⁸ Said, 2000, s.89-90.

⁷⁹ *ibid*, s.155.

⁸⁰ *ibid*, s.155.

utrymme och uppmärksamhet i olika former är det framför allt i negativ form. Araben, som Said menar oftast framhävs att vara en man, anses hota västvärldens existens.⁸¹ Vidare påpekar Said att araben i populärkultur framställs med en blodtörstig ohederlighet eller med liderlighet, som omoralisk och som en sexgalning. Även om han är kapabel att genomföra lömska och uttänkta onda handlingar är han i grunden lågtstående, sadistisk och svekfull.⁸² Dessa skildringar kommer även att kunna ses i min studie.

I Emily C. Torstveit Ngaras undersökning har hon analyserat hur metaforiskt språk och dess inverkan på människans avvikande bild gentemot icke-medborgare och papperslösa människor är en viktig del i förhållningssättet gentemot dessa människor.⁸³ Torstveit Ngara skriver att språkval kan vara ett kraftfullt verktyg för att styra uppfattningarna hos mottagaren. Hon påpekar att ordval för att beskriva icke-medborgare i offentliga samtal utlöser en instinkt hos människor som handlar om självbevarande, överlevnad och rädsla för ”de andra”.⁸⁴ I hennes artikel argumenterar hon för att språket som används i högsta domstolen samt många specifika termer i kongressen gällande lagen om invandring och nationalitet ger trovärdighet och upprätthåller rådande metaforer om invandrare.⁸⁵

Torstveit Ngara menar att när uttalad rasism blev tabulagt skiftade den allmänna diskursen från att förtala människors ras till att tala om kulturella konflikter. Snarare än att explicit diskutera minoriteter började politiker att prata om fusk av välfärdssystemet, kriminella, sharia-lagar och illegala invandrare.⁸⁶ Termerna är väldigt effektiva för att övertyga den vita hegemoniska kulturen att människor med viss bakgrund utgör ett hot mot hegemoniska samhället.⁸⁷ Metaforer som syftar till att immigranter är aliens eller kriminella menar Torstveit Ngara är djupt befästa i det amerikanska psyket. De senaste två decenniernas har retorik kring dessa metaforer dykt upp igen och den är riktad direkt mot landet nya befolkning, immigranterna.⁸⁸ Hon påpekar även att språket vid en första anblick inte verkar vara rasistiskt men att

⁸¹ Said, 2000, s.426.

⁸² *ibid*, s.427.

⁸³ Emily C. Torstveit Ngara, 2016, ”Aliens, Aggravated Felons, And Worse: When Words Breed Fear and Fear Breeds Injustice”, *Stanford Journal of Civil Rights & Civil Liberties*, Vol. 12, Issue 2, s.393.

⁸⁴ Torstveit Ngara, 2016, s.391.

⁸⁵ *ibid*, s.392.

⁸⁶ *ibid*, s.67-68.

⁸⁷ *ibid*, s.398.

⁸⁸ *ibid*, s.413.

dess underliggande mening ändå bidrar till omedvetna kopplingar.⁸⁹ Metaforerna menar Torstveit Ngara inte endast äventyrar noggrannheten och transparensen i förståelsen hos allmänheten. Utan även välbefinnandet kan för immigranter eller människor som anses vara immigranter riskeras att åsidosättas på grund av religion eller ursprung.⁹⁰ Även om hennes forskning fokuserar på framför allt amerikanska myndigheternas språkutövande och dess påverkan på människors syn på immigranter så är hennes forskning ändå relevant. Detta eftersom att jag i min studie även analyserar betydelsen av ord och språkval.

Debra Meskin fokuserar sin studie på hur skapandet av fiendebilder, ideologi och stereotyper av araber kan sammankopplas med retoriken i flera av USA:s förre president George W. Bush tal efter attacken 11 september 2001. Hon har i sin studie påvisat att politiska, kulturella och historiska negativa bilder av araber användes i konstruktionen av talen.⁹¹ Vidare påpekar Meskin i sin studie att massmedia och populärkultur i USA har varit med och bidragit till och upprätthållit stereotypen av en sluten och ondskefull arab. Samt att det finns en standardreper-toar av bilder och ord som används för att avhumanisera ”de andra”.⁹² Felaktig information har fungerat som ett sätt att skapa en fiendebild som har varit en viktig del i att bibehålla hegemoni och politisk makt. Terrorns ansikte är inte endast den av Saddam Hussein eller Usama bin Laden utan alla människor med arabiskt ursprung. Meskin påpekar att detta i sin tur framkallar en avbild av alla män som ser ut att komma från Mellanöstern som terrorister.⁹³

Meskin understryker att nationer behöver fiender och att regeringar använder idén av en gemensam fiende som ett sätt att ha kontroll över samhället. En fiende kan användas för att rikta ilska, uppmärksamhet och energi mot ett gemensamt hot. Skillnader i ålder, religion, kultur, bakgrund och utseende kan vara egenskaper som bidrar till förbittring mot andra grupper. Det annorlunda och okända skapar starka reaktioner och känslor som rädsla, hat, ilska, uteslutning och motvilja.⁹⁴ Även om Meskins studie utgår från USA, ett annat empiriskt material samt analyserar politisk retorik anser jag att hennes studie är användbar i och med att fokus ligger på att undersöka skapandet av fiendebilder. Hennes studie kan kopplas till min egen analys

⁸⁹ Torstveit Ngara, 2016, s.66.

⁹⁰ *ibid*, s.399.

⁹¹ Debra Meskin, 2001, ”The Construction of Arabs as Enemies: Post-September 11 Discourse of George W. Bush”, *Mass Communication & Society*, Vol.7, Issue 2, s.158.

⁹² Meskin, 2001, s.158.

⁹³ *ibid*, s.158.

⁹⁴ *ibid*, s.159.

om hur svenska kvällstidningar är med och producerar en fiendebild i sina nyhetsartiklar samt hur stereotypa bilder är en del i skapandet.

Inom tematiken terrorism och fiendebilder finns flertalet studier, från både Sverige och andra länder. Mycket av forskningen jämför gestaltningen och framställningen av terroristen före och efter 11 september 2001. Forskningen kring terrorister inriktar sig även på att undersöka hur vida framställningen av dem fokuserar på personens religiösa tillhörighet samt ursprung. Många andra studier kring samma typ av tematik använder sig framför allt av postkoloniala teorier eller diskursanalyser för att genomföra sina analyser. Min forskningslucka skapas genom att det saknas utförliga undersökningar som använder gestaltningsteori med svenska kvällstidningar som empiriskt material. Dessutom utgår denna undersökning från ett rättighetsperspektiv. Att även fokusera på den manlige terroristen har bidragit till att tematik kring maskulinitetsperspektivet har framkommit och på så vis skapat en diskussion kring detta kopplat till synen på terroristen.

4 Analys

Detta kapitel är uppdelat utifrån de två tidigare nämnda analysstegen. Första delen kommer utgå från gestaltningsteori och behandla själva gestaltningen av den manlige terroristen, dvs vilka karaktärsdrag han anses ha och på så vis besvara min första frågeställning. Andra delen av analysen syftar till att besvara min andra frågeställning och fokus ligger på skildrandet av terrordåd och terrorhot. I den andra delen av analysen använder jag förutom gestaltningsteori även ett nyhetsvärderande perspektiv där jag valt att använda mig av Nord och Strömbäcks idéer kring hur hot- och fiendebilder skapas. De teman som presenteras i båda delarna av analysen har upptäckts med hjälp av att kombinera kvalitativ innehållsanalys och Tankards fokuspunkter kring gestaltande. Det vill säga att titta på rubriker, underrubriker, ingresser, urval av källor, urval av citat, utdragna citat. Teman som funnits kommer analyseras åtskilt från varandra men även i relation till varandra. Detta eftersom att vissa teman överlappar och har kopplingar till varandra. Resultaten kommer även att diskuteras utifrån den tidigare forskningen. Viktigt att nämna är att vad som anses vara en terrorist eller ett terrordåd i denna undersökning är tidningarnas aspekter på detta och inte mina egna åsikter. Jag kommer därför att referera till terroristerna som misstänkta eller utpekade, eftersom att det är tidningarna som anser att de är terrorister och inte jag. Dessutom är flera av dem inte åtalade för dåden som de ska ha utfört.

4.1 Gestaltandet av den manlige terroristen

4.1.1 Den vanlige mannen

I flertalet av artiklarna från *Aftonbladet* och *Expressen* beskrivs den misstänkta terroristen som en person som innan terrordådet var trevlig, normal och någon som människor i hans närhet inte trodde skulle bli en terrorist. Ett exempel på detta är en person som blivit intervjuad av *Expressen* och som var bekant med en av de utpekade terroristerna. Personen påpekade att den misstänkta mannen ”var normal, inte en terrorist. Jag kunde aldrig, aldrig, tänka

mig det. Jag blev jättechockad när jag hörde vad som hänt.”⁹⁵ Även i en av underrubrikerna i en artikel från *Aftonbladet* gestaltas terroristen på detta vis. Journalisten har nämligen skrivit ”Svårt att förstå att han är terrorist”⁹⁶ som rubrik. Längre ner i samma artikel påpekas det ännu en gång att terroristen var snäll, att det aldrig var bråk runtomkring honom och en granne poängterar att ”Han var inte någon islamist, bara en vanlig ungdom.”⁹⁷ Enligt Entman så gör kommunikationen, i det här fallet journalisten, omedvetna eller medvetna val när hen gestaltar.⁹⁸ Oavsett hur medveten journalisten har varit i sina ordval i denna artikel så skapas en tydlig gestaltning av terroristen.

Det är inte endast den förmodade terroristen som gestaltas leva ett normalt liv utan detta kopplas även samman med dennes familj och uppväxt. Föräldrarna framställs som att de brytt sig om sina barn och att de var familjer som inte gjorde något större väsen av sig.⁹⁹ *Expressen* har även i en av artiklarna en huvudrubrik där det står: ”Grannarna: ”De levde som en vanlig familj.”¹⁰⁰ I en annan artikel beskrivs en av de misstänkta terroristernas mamma som en trevlig och glad person och ”hon bjöd alltid på tårta under ramadan. Hon var en god muslim. De levde som alla andra här.”¹⁰¹ Vad som framhävs här är att trots att familjen levde som muslimer levde de som alla andra i området och framför allt mamman skildras att ha varit vänlig mot sina medmänniskor.

Utöver att de misstänkta personerna beskrivs att ha vuxit upp under vad som gestaltas som bra familjeförhållanden framhävs det även att de varit familjefäder. Till att börja med beskrivs en av personerna som en man som levde vardagsliv med sin fru¹⁰² och i en annan artikel påpekas det att en av männen var gift och hade barn och han ”hjälpade alltid äldre kvinnor med deras

⁹⁵ Hannes Lundberg Andersson, ”Här sålde terroristen bakelser och öl”, *Expressen*, 2015-11-16. För liknande citat och utdrag se artiklarna: Magda Omerspahic ”Grannarna: De levde som en vanlig familj”, *Expressen*, 2015-11-15. Michael Töpffer, ”Här festar terroristerna innan Paris-attacken”, *Expressen*, 2016-03-28.

⁹⁶ H. Lundberg Andersson, M. Nilsson & L.O. Strömberg, ”Klasskamraten: ”Han umgicks med fel folk”, *Expressen*, 2016-04-12.

⁹⁷ *ibid.*

⁹⁸ Entman, 1993, s.53.

⁹⁹ Diamant Salihu & Kristofer Sandberg, ”Hemma hos terrorbröderna”, *Expressen*, 2016-03-26. Samt H. Lundberg Andersson, M. Nilsson & L.O. Strömberg, ”Klasskamraten: ”Han umgicks med fel folk”, *Expressen*, 2016-04-12.

¹⁰⁰ Magda Omerspahic, ”Grannarna: De levde som en vanlig familj”, *Expressen*, 2015-11-15.

¹⁰¹ *ibid.*

¹⁰² Kim Malmgren & Christer El-Mochantaf, ” Terroristen Mohamed Belkaid's liv i Sverige”, *Expressen*, 2016-03-18.

matvaror.”¹⁰³ Att kopplingen till giftermål och faderskapet är väsentligt framkommer tydligt genom att det i flera fall skrivs ut redan i rubrikerna att mannen hade barn eller att han var gift.¹⁰⁴ Anledningen till att de misstänkta terroristerna gestaltas på detta sätt kan dels ha att göra med att han framställs som en vanlig person, det vill säga även en ”vanlig” familjefar. Det kan å andra sidan även ge indikationer på att mannen är en omoralisk person som trots sitt familjeliv och sina barn väljer att begå ett terrordåd. Gestaltningen kan få läsaren att ifrågasätta vad för typ av man som väljer att lämna sin familj för att begå ett brott. Utifrån Connells hegemoniska perspektiv kring maskulinitet kan en tänka sig att gestaltningen även upprätthåller en viss typ av hegemonisk maskulinitet där mannen ska vara en familjefar i ett heterosexuellt förhållande.

Den påstådda terroristen framställs även som en person som befunnit sig i närområdet och som försökt leva sitt liv som alla andra och att han haft arbeten där han kommer i kontakt med människor dagligen. I ena fallet ägde en terrorist ett kafé och en av artiklarnas huvudrubriker tar fasta på detta genom att skriva ”Här sålde terroristen bakelser och öl.”¹⁰⁵ En ytterligare koppling till terroristernas jobb finns i en underrubrik i en av *Aftonbladets* artiklar där det står att terroristen ”Jobbade som pizzabud.”¹⁰⁶ I samband med detta påpekas det att terroristen besökte en moské samtidigt som han arbetade som pizzabud. Genom att besöka denna moské blev han ”influerad av jihadisterna [borttaget namn], som rekryterade islamistkrigare.”¹⁰⁷ Dels säger denna artikel att terroristen utnyttjade sin arbetsplats genom att han samtidigt som han arbetade besökte moskén men det skapar även en känsla av att terroristen kan finnas mitt ibland oss. Gestaltningen påvisar således att vad tidningarna anser vara en terrorist till och med kan vara någon som har haft ett ”vanligt” jobb som pizzabud.

Gestaltandet av terroristen som vem som helst kan även kopplas till vad tidningarna anser vara svenskt. Bland annat genom att en före detta lagledare för ett fotbollslag där en misstänkt

¹⁰³ Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10.

¹⁰⁴ Kim Malmgren, ”De misstänks ligga bakom terrordådet”, *Expressen*, 2015-01-09. För liknande rubriker, underrubriker och meningar se artiklarna: Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10. N.Eriksson, O. Forsberg & C.Nilsson, ”Terroristen i London: trebarnspappan Khalid Masood, 52”, *Aftonbladet*, 2017-03-23. Max Sohl Stjernberg, ”Därför valde Akilov att lämna familjen”, *Expressen*, 2017-04-12.

¹⁰⁵ Hannes Lundberg Andersson, ”Här sålde terroristen bakelser och öl”, *Expressen*, 2015-11-16.

¹⁰⁶ Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10.

¹⁰⁷ *ibid*

terrorist från Sverige spelat beskriver honom som ”vilken svensk som helst.”¹⁰⁸ Dock förtydligas det inte i artikeln med vad som menas med vilken svensk som helst, det är fritt för läsaren att tolka själv. Vidare gestaltas en misstänkt terrorist som en person som varit delaktig i vad som beskrivs som ”svenska” aktiviteter:

[Borttaget namn] bakar jordgubbstårta, firar nyår i snön och ligger på stranden tillsammans med sin dåvarande svenska hustru – innan han anmälde sig själv som självmordsbombare¹⁰⁹

Terroristen gestaltas alltså som någon som alla kan känna, det kan vara din granne, din klasskompis, din arbetskamrat eller mannen som arbetar på ditt lokala kafé. Gestaltandet bidrar dock inte till att skapa en rädsla för det som är avvikande utan istället skapas en fiendebild av personer i som är en del av samhället. Detta skiljer sig bland annat mot Meskin som uttryckte att det är sådant som är okänt och annorlunda som brukar skapa starka känslor och reaktioner, som t.ex. rädsla, uteslutning och motvilja.¹¹⁰ Vidare kan en ifrågasätta nyhetsartiklarnas gestaltning av normalitet. Enligt *Aftonbladet* och *Expressen* verkar det som att föräldrar som följer med på träningen, personer som bakar jordgubbstårta eller som inte gör mycket väsen av sig är innebörden av att vara normal. Dock är denna normalitet inte ett skydd mot att människor och samhällen utsätts för terror.

Däremot bör det påpekas att det finns en annan gestaltning kring just temat ”en av oss”. För när det gäller den misstänkte terroristens ursprung är detta nämligen viktigt. I majoriteten av de undersökta artiklarna nämns det vilket land personen eller personens föräldrar är från början. Exempelvis så nämns det att en person är född och uppvuxen i Malmö men hans föräldrar har kommit från Syrien till Sverige.¹¹¹ Vidare så skrivs det i en artikel att personen ”föddes i Parisstadsdelen 10:e arrondissementet av algeriska immigrantföräldrar.”¹¹² Denna typ av gestaltning kan anses skapa en bild hos läsaren att även om dessa personer är födda i Sverige

¹⁰⁸ H. Lundberg Andersson, M. Nilsson & L. Strömberg, ”Klasskamraten: ”Han umgicks med fel folk”, *Expressen*, 2016-04-12.

¹⁰⁹ Rebecca, Hagnestad & Christer El-Mochantaf, ”Terroristerna kopplas till Mohamed Belkaid”, *Aftonbladet*, 2016-03-23

¹¹⁰ Meskin, 2001, s.159.

¹¹¹ Hannes Lundberg Andersson, ”IS-svenskens terrorcell dödade 162 personer”, *Expressen*, 2017-03-22.

¹¹² Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10. För liknande uttryck se artikeln: Mathias Asplund ”Här är det vi vet om terroristerna i paris”, *Expressen*, 2015-11-17.

eller Frankrike i dessa fall, så är de inte ”riktigt” svensk eller fransk. Terroristen gestaltas följaktligen som någon med ett annat ursprung. I och med detta kan en tanke om ”vi och dem” skapas hos läsaren som gör att människor kan ta ett steg bort från den misstänkta terroristen. En annan aspekt av det är att människor som har immigrerande föräldrar eller som själv har immigrerat till något av de drabbade länderna kan komma att kopplas samman med terroristen. Detta på grund av att de delar en gemensam nämnare, de har utländskt ursprung. Detta skiljer sig mot den tidigare gestaltningen av terroristen som någon mitt ibland oss. I de undersökta artiklarna kopplas personernas ursprung även samman med framför allt arabiskaländer. Detta är överensstämmer med Meskin som menar att terrorns ansikte är alla som kommer från Mellanöstern eller som har ett arabiskt ursprung¹¹³. Denna gestaltning kan alltså bidra till att framkalla en bild av att alla män som ser ut att komma eller som kommer från Mellanöstern är terrorister.

4.1.2 Den kriminelle mannen

I flera av artiklarna återkommer det gestaltningar gällande de utpekade terroristerna att de varit kriminella personer som begått brott även innan själva terrordådet. I många fall blir det också en kontrast till den tidigare bilden av terroristen som en normal och vänlig kille. Här framställs han istället som någon som hamnat snett eller som gett sig in i fel kretsar. Grannar beskriver ett par bröder som att de ”egentligen är artiga och vänliga. Men bröderna var väl kända av polisen.”¹¹⁴ I samma artikel påpekar det att de ”var fina människor innan fängelse.”¹¹⁵ Denna gestaltning antyder att människor som befinner sig i fängelse inte är vänliga personer. Framför allt genom att använda ordet *egentligen* i samband med detta. Detta eftersom att det antyder att bröderna innerst inne var snälla men att deras dåliga omdöme har gjort dem till dåliga människor. Entman påpekar att en av gestaltningens roller handlar om moraliska bedömningar.¹¹⁶ Denna roll går att finna i dessa undersökta nyhetsartiklar. Gestaltningen kan nämligen anses göra ett moraliskt ställningstagande och skapa en bild av hur samhällets medborgare bör vara och agera. De utpekade terroristerna är helt enkelt inte personer som håller sig till lagen, varken innan eller i samband med dådet, istället har de problem med

¹¹³ Meskin, 2001, s.158.

¹¹⁴ Diamant, Salihu & Kristofer Sandberg, ”Hemma hos terrorbröderna”, *Expressen*, 2016-03-26.

¹¹⁵ *ibid*

¹¹⁶ Entman, 1993, s.52.

lagen.

Gällande kriminalitet så beskrivs det ofta i artiklarna vilken typ av brott som de misstänkta terroristerna begått tidigare. Det som framkommer är att brotten påpekas ha varit brott i mindre skala och att personerna varit småkriminella. I en artikel beskrivs det hur en person är ostraffad i Sverige, men har varit tätt knuten till kriminella kretsar i Malmö.¹¹⁷ En annan artikel beskriver att den misstänkte terroristen ska ha försörjt sig genom fickstölder, snatteri och andra småbrott.¹¹⁸ En person som nämndes i det tidigare kapitlet som ägde och drev ett kafé gjorde dock inte endast detta. Han ska enligt uppgifter till tidningen genom sitt kafé ha upprätthållit en ”samlingsplats för ”löst kriminella gäng” som sålde droger.”¹¹⁹ Det finns även misstänkta personer som dömts för sådant som skulle kunna anses vara grövre brott, bland annat vapenbrott¹²⁰ och hustrumisshandel¹²¹. Dock så spelar graden av tidigare brott inte så stor roll utan det är nyhetsartiklarnas gestaltning av deras tidigare liv som kriminella som bidrar till att skapa en bild av den misstänkte terroristen som en person som redan innan terrordådet haft ett dåligt omdöme och moral. Vilket har bidragit till att personen i vissa fall har hamnat i fängelse vilket i sin tur gjort att han kommit i kontakt med andra människor som haft extrema åsikter eller som influerat honom till sin radikaliserings. Denna typ av orsakssamband kan även ses utifrån Entman som förklarar att detta är något som är en grundläggande del i just gestaltning.¹²² Vad gestaltningen belyser är således att om personen i fråga hade haft ett bättre omdöme och inte varit kriminell hade han kanske aldrig radikaliserats. Även en rubrik i en av artiklarna indikerar detta genom att uttrycka ”Småkriminella som blev radikala.”¹²³

¹¹⁷ H. Lundberg Andersson, M. Nilsson & L.O Strömberg, ”Klasskamraten: ”Han umgicks med fel folk”, *Expressen*, 2016-04-12.

¹¹⁸ Kim Malmgren & Christer El-Mochantaf, ”Terroristen Mohamed Belkaid's liv i Sverige”, *Expressen*, 2016-03-18. För liknande uttryck se artikel: Kim Malmgren, ”De misstänks ligga bakom terrordådet”, 2015-01-09.

¹¹⁹ Hannes Lundberg Andersson, ”Här sålde terroristen bakelser och öl”, *Expressen*, 2015-11-16.

¹²⁰ N. Eriksson, O. Forsberg & C. Nilsson, ”Terroristen i London: trebarnspappan Khalid Masood, 52”, *Aftonbladet*, 2017-03-23.

¹²¹ Ivar Andersen, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21.

¹²² Entman, 1993, s.52.

¹²³ Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10.

4.1.3 Den lögnaktiga mannen

I många av artiklarna betonas det att den misstänka personen ljugit om sin identitet och haft flera olika identiteter. I huvudrubriken i en av *Expressens* artiklar står det "[borttaget namn] har använt flera identiteter."¹²⁴ En annan artikel betonar hur den misstänkte påstås ha använt sig av sex olika alias och det misstänkts att han har flera olika pass, bland annat ska han ha libanesiska och egyptiska id-handlingar.¹²⁵ Den falska identiteten är inte det enda resultatet av gestaltandet som framkommit. Utan det påpekas även hur misstänkta terrorister lyckats ta sig till Europa genom att *påstå* sig vara flyktingar och med hjälp av falska pass och identiteter.¹²⁶ Ett tydligt exempel på detta går att finna i en artikel från *Expressen* där det betonas hur en misstänkt terrorist tog sig till Europa genom flyktingvägen och "med hjälp av ett falskt syriskt pass med det påhittade namnet [borttaget namn]."¹²⁷

De misstänkta terroristerna kan även anses gestaltas som icke trovärdiga gällande varför de kommit till ett visst land. Framför allt kopplat till det som skedde i Stockholm den 7 april i år. Detta går bland annat att finna i en artikels underrubrik som uttrycker att "Migrationsverket sågade hans trovärdighet."¹²⁸ Längre ner i denna artikel skrivs det även mer ingående hur personen i fråga inte har en trovärdig historia som i sin tur bidragit till att han fått avslag.

[borttaget namn] sökte uppehållstillstånd i november 2014 i Sverige. [borttaget namn] hävdar i sin ansökan att [...] han var förföljd av den uzbekiska säkerhetstjänsten. Han påstår att han har torterats och blivit anklagad för terrorism – men ansökan avslogs i juni 2016¹²⁹

Jag påstår inte att migrationsverket gjort en felaktig bedömning i denna persons fall, men genom att tidningarna väljer att gestalta asylsökande på detta vis och att använda sig av vissa ordval och meningsuppbyggnader så stärks bilden av de asylsökande som icke-trovärdiga. Ett ytterligare exempel på misstro gäller 17-åringen som gick till attack på ett tåg i Tyskland år

¹²⁴ Kim Malmgren, "Rahmat Akilov har använt flera identiteter", *Expressen*, 2017-04-10.

¹²⁵ Staffan Dickson & Gustaf Tronarp, "Anis Amiri, 24, jagas för dådet i Berlin", *Aftonbladet*, 2016-12-21. För liknande uttryck se artiklarna: Kim Malmgren & Christer El-Mochantaf, "Terroristen Mohamad Belkaid's liv i Sverige", *Expressen*, 2016-03-18. Mathias Asplund, "Här är det vi vet om terroristerna i Paris", *Expressen*, 2015-11-17.

¹²⁶ Mathias Asplund, "Här är det vi vet om terroristerna i Paris", *Expressen*, 2015-11-17.

¹²⁷ Hannes Lundberg Andersson, "IS-svenskens terrorcell dödade 162 personer", *Expressen*, 2017-03-22.

¹²⁸ Kim Malmgren, "Rahmat Akilov har använt flera identiteter", *Expressen*, 2017-04-10.

¹²⁹ Max Sohl Stjernberg, "Därför valde Akilov att lämna familjen", *Expressen*, 2017-04-12.

2016. I en av *Expressens* artiklar uttrycks ett underliggande budskap i samband med en beskrivning av denna person, att han skulle ljuga om sin ålder. Detta sker genom att journalisten väljer att skriva ”den påstådda 17-åringen”¹³⁰. I en annan artikel från *Expressen* som berör samma händelse är huvudrubriken ”Man till attack med yxa på tåg i Tyskland”¹³¹ och i inledningen betonar journalisten att personen är en *man* som ska ”ha haft en handmålad IS-flagga i sitt rum”.¹³² Detta samtidigt som det i artikeln skrivs att det är en 17-årig pojke som begått detta dåd. Att välja att gestalta denna 17-åring som en man som påstår sig vara en pojke går i linje med den diskussion som råder i Sverige just nu gällande asylsökande ungdomar och bedömningen av deras ålder.¹³³

Flyktingar som kommer hit kan på grund av dessa gestaltningar anses vara ”falska flyktingar”, att de har en annan agenda än den de påstår sig ha, dvs. att de är lögnare. Problematiken med detta är att det i sin tur kan bidra till att på grund av rädsla för terrorister så stoppas flyktingar från att komma till europeiska länder, vilket vi även ser idag med allt mer stärkta gränser i Europa. Gestaltningarna i detta avsnitt kan även ses utifrån Entmans perspektiv på hur texten i artiklarna har teman som är med och förstärker vissa fördomar.¹³⁴

4.1.4 Den hycklande mannen

Resultaten som framkommit i undersökningen är även att de misstänkta terroristerna ofta gestaltas att inte ha varit rättrogna muslim, det vill säga tidningarnas bild av vad det är. På så vis framställs de misstänkta männen som hycklare. Framför allt för att det nämns att terroristerna druckit alkohol och tagit droger och många gånger påpekas det att de var muslimer när de kände för det. I ett fall påpekas det att utpekade terroristen ”levde ett liv ”långt från religion”, med droger och sex.”¹³⁵ Även en advokat benämner sin klient som en ”tillfällig muslim.”¹³⁶ Anledningen för att misstänkte terroristen anses vara en tillfällig muslim är för att han ”röker,

¹³⁰ Fredrik Samuelson, ”IS: han gick till attack med yxa på tåget”, *Expressen*, 2016-07-19.

¹³¹ V. Granlund, A. Lapidus, F. Samuelson & E. Österberg, ”Man till attack med yxa på tåg i Tyskland”, *Expressen*, 2016-07-18.

¹³² *ibid*

¹³³ Olof Svensson, ”Så ska de asylsökandes ålder bedömas”, *Aftonbladet*, 2016-09-09.

¹³⁴ Entman, 1993, s.53.

¹³⁵ Ivar Andersen, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21.

¹³⁶ Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10.

dricker, har inget skägg och han har flickvänner.”¹³⁷ Liknande gestaltningar som denna finns även i andra artiklar.¹³⁸ Ytterligare gestaltning av terroristen som en icke rättstrogen muslim och som en icke typisk jihadist och islamist går att finna i en artikels inledning:

Men [borttaget namn] – som dödade 84 personer när han körde den 19 ton tunga lastbilen in i folkmassan – var ingen typisk jihadist. Han tog droger, hade homosexuella relationer och dansade salsa.¹³⁹

I samma artikel säger personens ex-frus kusin till *Expressen* att terroristen inte gick till moskén, han fastade inte under ramadan, han åt fläsk, tog droger och drack alkohol, allt som är förbjudet enligt islam.¹⁴⁰ Så å ena sidan gestaltas denna personen som en inte typisk jihadist på grund av sina val samtidigt som han gestaltas som att inte vara en rättstrogen muslim på grund av samma orsaker.

I vissa artiklar finns det dock en ambivalens gällande om personen var en ”riktig muslim” och om personen var islamist eller inte. Exempel på detta är:

Enligt uppgifter till *Expressen* umgicks [borttaget namn] delvis med våldsbejakande islamister även i Sverige. *Expressen* har kunnat berätta att [borttaget namn] var i en hemlig källarmoské i en Stockholmsförort två veckor innan dådet på Drottninggatan.¹⁴¹

Jag har aldrig sett några tecken på att han skulle vara extremist eller bry sig om religion. Tvärtom, han festade och drack alkohol som många andra uzbekar i Sverige [...]. Samtidigt ska han [...] ha inlett ett drogmissbruk bestående av hasch och kokain. – Han var ingen riktig muslim, han kunde be morgonbönen sedan rökte han hasch och bad inget mer¹⁴²

Dessa två utdrag är från samma artikel och i ett första skede påpekas det att personen umgåtts med vad som påpekas ha varit islamister och att han besökt en hemlig källarmoské. Att påpeka att han besökte en hemlig källarmoské ger indikationer på att han umgicks med personer

¹³⁷ Britt Peruzzi & Josefin Westin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10.

¹³⁸ Kim Malmgren, ”De misstänks ligga bakom terrordådet”, *Expressen*, 2015-01-09. Hannes Lundberg Andersson, ”Här sålde terroristen bakelser och öl”, *Expressen*, 2015-11-16.

¹³⁹ Ivar Andersen, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21.

¹⁴⁰ ibid. För liknande uttryck se artikel: Michael Töpffer, ”Utredningen: Kraftig störning bakom dådet”, *Expressen*, 2016-10-01.

¹⁴¹ Max Sohl Stjernberg, ”Därför valde Akilov att lämna familjen”, *Expressen*, 2017-04-12.

¹⁴² ibid

som inte utövade islam på ett ”accepterat” sätt. Dock så är denna gestaltning tvetydig eftersom att det i samma artikel framhävs hur personen varken visade tecken på extremism eller intresse för religion överhuvudtaget, detta på grund av hans sätt att leva. Ytterligare ett sådant exempel handlar om en man som påstås ha varit djupt religiös när han bodde i Sverige. Han ville att hans fru skulle konvertera och han beskrivs ha bitt flera gånger om dagen. Dock så uttrycks det i samma artikel att mannen endast var religiös när han kände för det och när ”han inte kände för det så var det skit samma.”¹⁴³ Av alla artiklar fanns det endast en som belyser att personen var religiös innan dådet och att han stod fast vid sin religion.¹⁴⁴

Det uppstår en tydlig paradox mellan männen som enligt gestaltningen i artiklarna inte var särskilt religiösa men som sedan valde att bli radikala och faktiskt döda människor som levde likadant liv som de själva. Detta framhävs även i en artikel som skriver om terroristernas hyckleri och ”hur de njuter av friheten som råder i samma västerländska civilisation som de med sina terrorattentat försöker förgöra.”¹⁴⁵ Men då uppstår ju även frågan varför de blev radikala och vad det var som gjorde att de valde att begå dessa terrordåd.

I få av artiklarna nämns orsakerna till radikaliserings, det är vanligare att det lämnas utanför. Den enda tydliga kopplingen som görs är till deras tidigare kriminella liv och sällan handlar det om att dessa personer under lång tid haft som syfte att radikaliseras. Genom att inte inrikta sig på orsaken till varför någon begått ett terrorbrott så blir gestaltningen väldigt enkel och ensidig. Gällande varför terrorister gör det de gör poängterar Spencer att det brukar besvaras med den enkla förklaringen att de är ondskefulla och att anledning till våldet är att terroristerna dödar för dödandet skull snarare än för ett konkret motiv.¹⁴⁶ För att koppla detta till Entman så påpekar han att en gestaltning brukar definiera ett problem och se konsekvenserna och resultaten som det medför.¹⁴⁷ Detta är dock inget som kan ses i gestaltningen kring varför de misstänkta terroristerna valt att radikaliseras sig eller begå terrordåd.

Gestaltningen av personen som inte särskilt religiös stämmer inte riktigt överens med Hvit-

¹⁴³ Kim Malmgren & Christer El-Mochantaf, ”Terroristen Mohamed Belkaid's liv i Sverige”, *Expressen*, 2016-03-18.

¹⁴⁴ H. Lundberg Andersson, M. Nilsson & L.O Strömberg, ”Klasskamraten: ”Han umgicks med fel folk”, *Expressen*, 2016-04-12.

¹⁴⁵ Michael Töpffer, ”Här festar terroristerna innan Paris-attacken”, *Expressen*, 2016-03-28.

¹⁴⁶ Spencer, 2010, s.125.

¹⁴⁷ Entman, 1993, s.53

felts undersökning. Han påpekar nämligen att islam framträder som något hotfullt.¹⁴⁸ I dessa artiklar anser jag inte att islam framstår som något hotfullt, tvärtom framstår personerna som lögnare och att de utnyttjar islam. Däremot kan resultaten i denna undersökning förstås i samband med Hvitfeldts synpunkt kring att svenskar har en ganska stereotypisk och förenklad bild av islam. I likhet med den lögnaktiga mannen i föregående avsnitt så kan tidningarnas stereotypa bild av islam och muslimer också ses utifrån Entmans perspektiv som förklarar hur vissa skildringar och ordval bidrar till skapandet av fördomar.¹⁴⁹

En intressant gestaltning som skiljer sig från de andra är att en man framställs som mindre religiös och mer av en störd person som var ”besatt av våld, porr och sitt eget utseende.”¹⁵⁰ Det är enda gången som tidningarna uttryckligen belyser är att personen hade en psykisk störning. Å andra sidan så påpekas det också att den utpekade terroristen i Nice enligt vittnen ha skrikit ”Allahu akbar”. Dock bekräftades inte denna uppgift av de franska myndigheterna.¹⁵¹ Dessutom skrivs det att polisen inte har kunnat hitta några kopplingar mellan gärningsmannen och IS.¹⁵² Så denna person som påstås ha skrikit något som starkt kopplas samman med islamistisk terrorism är samma person som inte verkar ha kopplingar till IS och som i andra artiklar från *Expressen* snarare beskrivs som icke religiös och i stället en psykiskt sjuk person. Så även om personen gestaltas som en psykiskt sjuk person förefaller det att detta inte är tillräckligt för att det ska vara ett terrordåd. Det måste helt enkelt påpekas att personen uttryckt något kopplat till islamism trots att det inte finns bevis för detta.

Just anslutningar till IS eller terrororganisationer åskådliggörs i vissa artiklar, trots att det inte är en självklarhet att kopplingen finns. I en artikel påpekas det att motivet bakom en tågattack inte är känt.¹⁵³ Däremot beskrivs det i artikeln hur personen ska ha varit känd hos polisen på grund av sina extremistiska åsikter. Vidare så poängteras det att attacken utreds av de franska terroråklagarna.¹⁵⁴ Genom att säga att attacken utreds av terroråklagarna ger det en indikation på vad för typ av attack franska myndigheter anser det vara, detta trots att det inte är säkerställt att det var ett terrordåd. Det påpekas även i artikeln att gärningsmannen var marockansk medborgare. De olika beskrivningarna kring attacken och den misstänkta personen kan såle-

¹⁴⁸ Hvitfelt, 1998, i Brune (red.), s.78.

¹⁴⁹ Entman, 1993, s.53.

¹⁵⁰ Michael Töpffer, ”Utredningen: Kraftig störning bakom dådet”, *Expressen*, 2016-10-01.

¹⁵¹ Arne Lapidus, ”Blodiga torsdagen: 35 minuter av skräck”, *Expressen*, 2016-07-17.

¹⁵² Ivar Andersen, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21.

¹⁵³ Anton Emanuelsson & Jon Wahlqvist, ”Flera skadade i skottlossning på tåg”, *Expressen*, 2015-08-21.

¹⁵⁴ ibid

des bidra till att läsaren drar slutsatsen att det var en attack av en islamistisk terrorist.

Liknande gestaltning finns kring en händelse som skedde vid en gasfabrik i Frankrike. Det nämns att mycket kring denna attack är oklart samtidigt påpekas det att personen misstänkts ha kopplingar till radikala islamister i Frankrike.¹⁵⁵ Utöver detta beskrivs det även att ”Två flaggor, en vit och en svart, med arabisk text”¹⁵⁶ hittades bredvid ett av offren. Enligt en åklagare ska texten ha varit en muslimsk trosbekännelse, *shahadah*.¹⁵⁷ Problemet med detta är att det inte finns någon förklaring kring vad denna trosbekännelse egentligen betyder, det framhävs bara att den är muslimsk. I samma artikel är även en av underrubrikerna ”Misstänkt terroråd.”¹⁵⁸ Så i likhet med tågattacken är motivet bakom denna attack inte är fastställt och inga egentliga bevis finns för att det skulle vara ett islamistiskt terroråd. Trots detta så bidrar gestaltningen av gärningsmännen till att en slutsats kan göras att de har kopplingar till islamistisk terrorism. Om den tidigare gestaltningen av den misstänkta terroristen betonar hur han är icke-muslim är detta till viss del motsägelsefullt när en ser till att tidningarna gärna vill koppla honom till IS eller annan islamistisk terrorism. Här kan det underliggande budskapet i likhet med Hvitfelt anses vara att tidningarnas gestaltningar pekar ut att de som anses tillhöra muslimska grupper är dem som utför terrorhandlingar.¹⁵⁹

4.1.5 Den hyper-maskulina mannen

Resultatet av undersökningen påvisar även en gestaltning av den anklagade mannen som en hyper-maskulin man, som är otrogen och som inte har ett respektfullt beteende gentemot kvinnor. En misstänkt terrorist gestaltas också som obehaglig och otrevlig. I en artikel beskrivs han som både en kvinnokarl men även som en ensamvarg och en granne säger att ”Han brukade spana in mina två döttrar.”¹⁶⁰ Enligt artikeln ska det även ha hittats fynd i samma mans mobiltelefon och dator som påvisat att han hade ”ett våldsamt beteende och var fascinerad av extremt våld, porr och kampsport.”¹⁶¹ Att de misstänkta terroristerna var kvinnokarlar framkommer i en artikel där det påpekas att två misstänkta bröder brukade vara ute och dansa

¹⁵⁵ A. Kasurinen, P. Kudo & S.Roström Andersson, ”Hollande: ”En terrorhandling”, *Aftonbladet*, 2015-06-26.

¹⁵⁶ *ibid*

¹⁵⁷ *ibid*

¹⁵⁸ *ibid*

¹⁵⁹ Hvitfelt, 1998, i Brune (red.), s.78.

¹⁶⁰ Michael Töpffer, ”Utredningen: Kraftig störning bakom dådet”, *Expressen*, 2016-10-01.

¹⁶¹ *ibid*

och ”flörta med kvinnor och ha trevligt.”¹⁶² Vidare påpekas det att en av dessa män var en man som inte var trogen mot sin flickvän, detta eftersom att det påpekas att han ”framför allt: han gillade kvinnor. Jag tror att han också hade en flickvän.”¹⁶³

Den icke-befintliga respekten för kvinnor kopplas även till det faktum att en av männen var muslim, vilket går att finna i en artikel från *Expressen* där det beskrivs att ”Han ville få henne att konvertera”¹⁶⁴ och i samma stycke beskriver någon för journalisten hur den misstänkta terroristen även var typen som ansåg att han ”är mannen i förhållandet, punkt.”¹⁶⁵ Samtidigt framkommer en annan bild av denna man i samma artikel och det beskrivs hur det finns bilder som påvisar hur han och hans fru verkade leva ett kärleksfullt liv. Detta då de enligt artikel i *Expressen* syns på en bild tillsammans där de ligger på en filt vid en badstrand.¹⁶⁶ På en annan sitter de och kramas i en skinnsoffa. Journalisten är även noga att påpeka att det på denna bild även står ölflaskor på bordet.¹⁶⁷ Så gestaltningen av denna personen kan anses vara tvetydig eftersom det i ena stunden uttrycks hur han inte respekterade sin fru på grund och att det dolda budskapet är att det berodde på religionen. Samtidigt påpekas det att han var en man som inte verkade religiös bland annat med tanke på de nämnda ölflaskorna på bordet.

Om den föregående beskrivningen av terroristen var en man som på grund av sin religion ville konvertera sin fru och att det är därför han inte hade respekt för henne så framkommer en motsatt till detta i en annan artikel. Där påstås det istället att personen inte ansågs vara muslim eftersom att han betedde sig illa mot sin fru. En släkting till mannens ex-fru beskriver honom som att han inte var muslim utan ”Han var en skit. Han slog sin fru, min kusin. Han var en otäck typ.”¹⁶⁸ Denna ambivalens kring gestaltningen av den muslimske mannen går även att finna i en av *Aftonbladets* artiklar där en av rubriken säger ”Vi dödar inte kvinnor” vilket betonar att terroristen har respekt för kvinnan just på grund av hennes kön. Samtidigt i samma artikel beskrivs det hur terroristen ska ha sagt att ”Jag kommer inte att döda dig för du är kvinna och vi dödar inte kvinnor, men du måste konvertera till islam, läsa Koranen och täcka

¹⁶² Michael Töpffer, ”Här festar terroristerna innan Paris-attacken”, *Expressen*, 2016-03-28.

¹⁶³ *ibid*

¹⁶⁴ Kim Malmgren & Christer El-Mochantaf, ”Terroristen Mohamed Belkaid's liv i Sverige”, *Expressen*, 2016-03-18.

¹⁶⁵ *ibid*

¹⁶⁶ *ibid*

¹⁶⁷ *ibid*

¹⁶⁸ Ivar Andersen, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21.

dig själv.”¹⁶⁹ Gestaltningen av den obehagliga, våldsamma terroristen kan kopplas samman med det Sunera Thobani beskriver som hyper-maskulinitet samt hur denna hyper-maskulinitet påvisar den hårda, traditionella muslimska manligheten.¹⁷⁰

Tillskillnad mot den hyper-maskulina mannen framställs paradoxalt nog en av de misstänkta terroristerna som en feg man. I en och samma artikel går det att finna dessa beskrivningar:

[borttaget namn] skulle ha utfört ett självmordsuppdrag vid Stade de France under Parisattackerna, men i sista stund fåt kalla fötter och backat ur - medan hans IS-kumpaner genomförda den planerade attacken.¹⁷¹

Att han lät sig gripas i stället för att spränga sig till döds och kanske ta några poliser med sig i döden, var ett tecken på att [borttaget namn] var feg. Två gånger nu borde han ha sprängt sig till döds - men i stället avstått.¹⁷²

Det som påstås här är att den misstänkta terroristen inte haft mod nog att spränga sig själv, tillskillnad mot sina ”kumpaner”. Personen har istället valt att samtala och samarbeta med polisen¹⁷³ och istället för att döda människor har han avstått från detta. Intressant är dock att artikeln framställer det som en svaghet och misslyckande istället för att gestalta det som något positivt att personen faktiskt valde att avstå att döda oskyldiga människor. I en annan artikel finns en liknande indikation på feghet men då handlar det istället om feghet för att ”gärningsmannen enligt uppgifter bara ska ha lämnat bomben på tåget och sen flytt därifrån.”¹⁷⁴ Denna feghet riktar sig istället till att personen räddade sitt eget skinn men lät andra oskyldiga människor dö. Fegheten kan även ses utifrån Connells begrepp *underordnad*. Genom att beskriva de misstänkta terroristerna med ord som fegis och ynkrygg menar Connell att männen på så vis kan bli utestänga från den rådande hegemoniska maskuliniteten.¹⁷⁵ Att stänga någon ute från hegemonin kan därför vara en del i skapandet av vi och dem, även när det gäller maskulinitet. De som läser artiklarna och tar del av dessa gestaltningar kan på så vis tänka sig vad som är ”rätt sorts” maskulinitet.

¹⁶⁹ Linda Hjertén, ”Bilderna av terrorn: ”Trodde de skulle skjuta mig också”, *Aftonbladet*, 2015-01-08.

¹⁷⁰ Thobani, 2010, i Ismael & Rippin (red.), s. 62

¹⁷¹ Michael Töpffer, ”Terrorgripandet kan ha påskyndat attack”, *Expressen*, 2016-03-22.

¹⁷² *ibid*

¹⁷³ *ibid*

¹⁷⁴ Anna Mattsson, ”22-åring pekade ut efter dådet i St Petersburg”, *Expressen*, 2017-04-04.

¹⁷⁵ Connell, 1999, s.102

En annan misstänkt terrorist beskrivs ha haft ett aktivt sexliv, med både män och kvinnor. Hans telefon ska innehållit meddelanden och bilder på och från ”både manliga och kvinnliga älskare som han träffat genom dejtingappar.”¹⁷⁶ Att betona en mans sexualitet kan ses utifrån Connells syn på att det inom olika grupper av män finns särskilda genusrelationer som bygger på dominans och underordning.¹⁷⁷ Framför allt när det kommer till att belysa en mans homosexualitet som enligt Connell i det samtida samhället är den främsta dominansen och underordningen mellan heterosexualitet och homosexualitet.¹⁷⁸

Resultatet i den första delen av analysen har visat sig vara att terroristen är en man, vilket även kan ses genom att tidningarna beskriver de utpekade personerna som ”De här killarna”¹⁷⁹ samt att det påpekas att terroristen är en ”Han, för det är oftast en han.”¹⁸⁰ Det i sig är även intressant eftersom att sökordet *manlig terrorist* inte resulterade i några nyhetsartiklar. Gestaltningarna i tidningarna handlar alltså om olika slags konkurrerande maskuliniteter och de avviker från den vita hegemoniska maskuliniteten. Framför allt framställs den misstänkte mannen genom negativa och stereotypa bilder. Det är endast gestaltningen ”den vanliga mannen” som skiljer sig från de andra. Detta behöver dock inte vara en positiv framställning utan tvärtom så skapar det en känsla av att terroristen och på så vis fienden kan vara vem som helst. I andra delen av analysen som kommer här nedanför är fokus på att se hur nyhetsartiklarna skildrar själva terrorhotet och terrordåden som de utpekade terroristerna ska ha begått.

¹⁷⁶ Ivar Andersen, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21.

¹⁷⁷ Connell, 1999, s.102

¹⁷⁸ *ibid*, s.102

¹⁷⁹ Michael Töpffer, ”Terrorgripandet kan ha påskyndat attack”, *Expressen*, 2016-03-22.

¹⁸⁰ Martin Schori, ”Ensamvargen – den nya terroristen”, *Aftonbladet*, 2017-04-08.

4.2 Nyhetsbilden av terrordåd och terrorhot

4.2.1 Myndigheternas misslyckande och maktlöshet att skydda nationen

Skildrandet av terrorhotet grundar sig dels i hur artiklarna gestaltar myndigheternas olika misslyckanden. Framför allt är det myndigheternas misslyckande att inte ha läget under kontroll eller att de i ett tidigt skede, vid vetskap om en persons eventuellt samröre med islamistiska terrorister, inte gjorde något åt detta. Ett tydligt exempel på det är efter terrordådet som skedde i Bryssel 2016. Där beskrivs det hur en av de misstänkta terroristerna deporterade av Turkiet till Nederländerna, detta efter att turkiska myndigheter misstänkte att han hade kopplingar till terrorism. Turkiet varnade även om detta men det påpekas hur de belgiska myndigheterna inte såg något samröre med extremism. I artikeln anmärks det hur de här detaljerna spär på ytterligare kritik mot belgiska myndigheter.¹⁸¹

När det kommer till personen som utförde dådet i Berlin 2016 framhävs det att när han befann sig i Italien som asylsökande så sågs han som en kriminell av lägre rang medan tyska myndigheter hade ögonen på honom från början. De misstänkte nämligen att han hade kontakt med radikala islamister genom ett IS rekryteringsnätverk.¹⁸² Vidare betonas det hur tyska myndigheter kände till att personen hade kontakter med IS samt att underrättelsetjänsten ansåg att personen var en ”av de farligaste radikala islamisterna i landet.”¹⁸³ Dessutom påpekas det att när personen försökte lämna Tyskland med hjälp av rekryteringsnätverket greps han, men att en domare trots detta valde att släppa honom.¹⁸⁴ Tonvikten på hur myndigheterna gjorde olika bedömningar skapar en bild av att det inte finns några riktlinjer kring hur en eventuellt terrorist ska upptäckas och sedan hanteras. I Italien hade de inte ens några misstankar kring hans koppling till terrorism medan Tyskland var medvetna om det men valde att släppa honom. Myndigheterna i både Italien och Tyskland försökte dock utvisa honom. Italien ville utvisa honom för att han hade begått en rad olika brott och Tyskland ville utvisa honom på grund av hans kopplingar till IS. Till följd av att hans identitet inte kunde fastslås genom-

¹⁸¹ Diamant Salihu & Kristofer Sandberg, ”Hemma hos terrorbröderna”, *Expressen*, 2016-03-25.

¹⁸² Jesper Lindqvist & Kim Malmgren, ”Misstänkte terroristen ihjälskjuten i Italien”, *Expressen*, 2016-12-23.

¹⁸³ *ibid*

¹⁸⁴ *ibid*

fördes aldrig utvisningarna. Italiens och Tysklands utvisningslagar framstår som att de inte är säkra nog för att kunna skydda sin befolkning mot misstänkta terrorister.

En artikel i *Expressen* uppmärksammar att säkerhetstjänst och polis i Europa alltid är två steg bakom terroristerna. En terrorexpert påpekar att terroristerna är oerhört välorganiserade och har ett så starkt nätverk att de alltid kommer kunna utföra sådant som inte går att föreställa sig.¹⁸⁵ Samma expert säger även att ”Det som hände i dag i Bryssel är inte på något sätt slutet. Det kommer mer.”¹⁸⁶ Här skapas en tydlig hotbild och när en terrorexpert uttalar sig kring hur europeiska länder i princip aldrig kommer kunna stoppa terrorismen så kan en anta att detta bidrar till att skapa en rädsla hos människor. Om polisen och säkerhetstjänsten inte kan stoppa terroristerna kan vi helt enkelt inte göra någonting alls för att skydda oss mot terroristerna. Dessutom framställs myndigheterna som maktlösa och att de aldrig kommer kunna komma i kapp terroristerna och stoppa dem.

Att säkerhetstjänsten och polisen är otillräcklig uttrycks även i flera andra artiklar. Gällande dådet i Stockholm understryks det att denna attack skedde under Säpos radar och att de inte hade några indikationer på att detta överhuvudtaget skulle ske.¹⁸⁷ Även när det kommer till attacken i London påvisas det att identiteten av terroristen var känd av både MI5 och polisen sedan tidigare.¹⁸⁸ Slutligen efter attacken i Paris 2016 poängteras det att en av de misstänkta terroristerna fortfarande var på fri fot och att det fanns en möjlighet att han fortfarande var utrustad med ett självmordsbälte.¹⁸⁹ Att inte ha tagit fast den misstänkte terroristen skulle kunna ses som ett misslyckande av polisen och på så vis även misslyckandet av att skydda sina medborgare.

Myndigheterna förväntas att hålla ordning i samhället men denna gestaltning som framkommer här är att denna ordning tycks vara utsatt för ett permanent hot. Det sker på så vis ett ifrågasättande av dem som har ansvaret och om de verkligen har kapaciteten att ta fast terroristerna och skydda befolkningen från dem.

¹⁸⁵ Michael Töpffer, ”Terroristgripandet kan ha påskyndat attack”, *Expressen*, 2016-03-22.

¹⁸⁶ *ibid*

¹⁸⁷ N.Eriksson, J. Furusjö, J. Magnå, M. Micic, C. Nilsson, K. Novalli, E. Tagesson & A. Westin, ”Attentat på Drottninggatan i Stockholm: ”Flera döda” och stort antal skadade”, *Aftonbladet*, 2017-04-07.

¹⁸⁸ N. Eriksson, O. Forsberg & C. Nilsson, ”Terroristen i London: trebarnspappan Khalid Masood, 52”, *Aftonbladet*, 2017-03-23.

¹⁸⁹ Mats Larsson, ”Belgien är terrorns högkvarter”, *Expressen*, 2015-11-22.

4.2.2 Öppna gränser: en väg in för fienden och hotet

En ytterligare indikation på att myndigheterna har misslyckats är de tidigare öppna gränserna in i Europa. Skildringarna i vissa undersökta artiklar understryker nämligen att detta skulle vara ett hot mot Europa och på så vis även Sverige. I vissa artiklar påpekas det att en av IS metoder är just att smugla terrorister med den rådande situationen som varit de senaste åren gällande flyktingar. Framför allt en artikel från *Expressen* behandlar just detta ämne. Huvudrubriken på denna artikel är ”Uppgifter: IS smuglar terrorister till Sverige.”¹⁹⁰ Vidare betonas det att IS uppges smugla terrorister till Europa och Sverige med hjälp av den pågående flyktingströmmen från Mellanöstern.¹⁹¹ Om detta inte var tydligt nog poängteras det ytterligare en gång att IS-krigare bäddas in ”i den pågående flyktingströmmen från Mellanöstern, sätts på skepp och anländer till länderna under täckmantel av att vara flyktingar.”¹⁹²

Eventuella terrorister behöver dock inte endast ha skyddat sig med hjälp av flyktingströmmen utan de kan ha kommit ”lagligt” också. I en artikel påpekas det nämligen hur terroristen som begick terrordådet i Berlin 2016 kom till Italien ”precis som många andra tunisier i samband med att ”den arabiska våren” bröt ut.”¹⁹³ Gällande samma dåd påpekades det dock i en annan artikel från *Expressen* att ”Den misstänkte gärningsmannen har pekats ut som en 23-årig man från Pakistan. Han ska ha kommit till Tyskland som flykting i vintras.”¹⁹⁴ Gestaltning bidrar inte endast till att koppla terrorister med flyktingar, oavsett hur det kommit hit, utan det problematiska här är att den utpekade personen inte hade något med dådet att göra.¹⁹⁵ Även om detta nämns så småningom i en av artiklarna, att polisen har tagit fel person så har gestaltningen redan gjorts. När rätt person sedan jagas av polisen för dådet i Berlin påpekas det ändå att den misstänkte gärningsmannen har varit asylsökande och *Aftonbladet* belyser detta genom att skriva ”Sökte asyl”¹⁹⁶ i en av sina underrubriker.

Även de svenska öppna gränserna kopplas till att vara problematiskt då det i en artikel beskrivs hur en annan misstänkt terrorist var från Algeriet, men påpekas ha varit ”invandrad till

¹⁹⁰ Ludvig Drevfjäll, ”Uppgifter: IS smuglar terrorister till Sverige”, *Expressen*, 2015-01-30.

¹⁹¹ ibid

¹⁹² ibid

¹⁹³ Jesper Lindqvist & Kim Malmgren, ”Misstänkt terroristen ihjälskjuten i Italien”, *Expressen*, 2016-12-23.

¹⁹⁴ Magnus Andersson, ”Här bodde mannen som greps för dådet”, *Expressen*, 2016-12-20.

¹⁹⁵ ibid

¹⁹⁶ Staffan Dickson & Gustaf Tronarp, ”Anis Amri 24, jagas för dådet i Berlin”, *Aftonbladet*, 2016-12-21.

Sverige från och med den 11:e september 2010.”¹⁹⁷ Samt att han var både var hemmahörande i Stockholm och ansluten till IS.¹⁹⁸ Att ta emot flyktingar och immigranter samt att ge dem uppehållstillstånd och att detta skulle vara en bidragande orsak till möjliga terrorhot mot Sverige förstärks även genom att en svensk terrorexpert uttrycker ”det här är något som vi kommer få se fler gånger under det här året. Personer som har kopplingar till de här nätverken och som har fått uppehållstillstånd i Sverige.”¹⁹⁹

Invandring som en del i skildrandet av terrorhotet framhävs även gällande situationen i Bryssel. Det beskrivs hur stadsdelen Molenbeek är ett lockande gömställe för jihadister. Direkt efter denna mening betonas det att ”Det bor cirka 100 000 personer där, cirka 40 procent har marockanskt ursprung.”²⁰⁰ Med andra ord är den underliggande betydelsen att stadsdelen som har en stor andel invandrare bidrar till att locka till sig terrorister. De tidigare öppna gränserna i Europa framhävs även ha varit en av anledningarna till terrordåden. Journalisten belyser hur nära Belgien ligger exempelvis Tyskland och Frankrike och ”I det gränslösa Europa är det inga problem att snabbt ta sig från Bryssel till andra storstäder, som Paris.”²⁰¹ Men det är inte endast invandringen som är en hotbild mot samhället utan ”lättheten” att ta sig in i Europa från länder utanför Europa kan också vara ett hot. När en man från Egypten begick vad som ansågs vara ett terrordåd i Paris påpekas det hur han kom med turistvisum från Dubai.²⁰² Så Europas befolkning ska inte endast vara rädda för flyktingströmmen utan terroristerna kan ta sig in genom att vara turist. Terrorhotet beskrivs följaktligen att vara en konsekvens av öppna gränser. Vad det bidrar till är att länder som tar emot flyktingar och invandrare framställs som att skapa ett hot mot säkerheten i sitt land och på så vis löper dessa länder större risk att eventuellt utsättas för terrorhot.

¹⁹⁷ Kim Malmgren & Christer El-Mochantaf, ”Terroristen Mohamed Belkaid's liv i Sverige”, *Expressen*, 2016-03-18.

¹⁹⁸ *ibid*

¹⁹⁹ Rebecca Hagnestad & Christer El-Mochantaf, ”Terroristerna kopplas till Mohamed Belkaid”, *Expressen*, 2016-03-23.

²⁰⁰ Mats Larsson, ”Belgien är terrorns högkvarter”, *Expressen*, 2015-11-22

²⁰¹ *ibid*

²⁰² Niklas Eriksson, ”Louvre-terroristen kom som turist till Paris”, *Aftonbladet*, 2017-02-05.

4.2.3 Hotet mot nationen

Om myndigheterna har misslyckats och öppna gränser är en bidragande orsak till att eventuella terrorister lyckas ta sig in så skapas även en bild av ett hot mot nationen. I de undersökta artiklarna sätts detta hot i stor kontrast mot nationen, samhället och dess medborgare. Som tidigare nämnts påpekar Nord och Strömbäck att dramatiska nyhetsinslag kopplas samman med personer, deras egenskaper och att det finns en konflikt och kontrast mellan de olika personerna.²⁰³ Exempel på detta är att den goda viljan står i kontrast mot det ondskefulla eller terrorn mot demokratin.²⁰⁴ Detta tycker jag är tydligt när en ser till hur terrordåden och händelserna porträtteras i kontrast till offren och hjältarna. Detta sker framför allt genom ordval och målande beskrivningar. I en artikel från *Aftonbladet* som behandlar terrordådet i London 2017 beskrivs det hur terroristens handlande medfört att ”En av de ikoniska röda bussarna”²⁰⁵ kört över en kvinna. Att använda ordet *ikoniska* skapar en bild av hur terroristen attackerar oskyldiga människor med hjälp av en Londons kändaste symboler, de typiska röda bussarna. Det blir således en attack mot London och England i stort. Att poängtera och framhäva de röda bussarna skapar även känsla av närhet då vissa som läser artikel kanske har varit i London och både sett en sådan buss och kanske till och med åkt i en.

När det kommer till att använda sig av symbolik och att sätta detta i kontrast till terroristen är det påtagligt i en artikel från *Expressen* som handlar om terrordådet i Nice 2016:

Det är den 14 juli, en dag av fest och firande i Frankrike. Det är en dag då det talas högstämt om frihet, jämlikhet och broderskap. Om demokrati och också om nationens ära.²⁰⁶

Här framställs det tydligt hur attacken skett mot den viktigaste dagen i Frankrike, vilket innebär att fienden inte endast attackerat oskyldiga människor utan allt som Frankrike vill stå för. I samma artikel beskrivs det hur terroristen hade ”bestämt sig för att förvandla glädjedagen till en skräckens dag. Till ett inferno av döda och lemlästade kroppar.”²⁰⁷ Ordvalen för att beskriva händelsen står i kontrast till varandra. Exempelvis glädjedagen som blir skräckens dag

²⁰³ Nord & Strömbäck, 2005, s.29

²⁰⁴ *ibid*, s.30

²⁰⁵ N.Eriksson, O.Forsberg, P. Larsson, J. Magnå & C. Nilsson, ”Attack vid parlamentet i London – minst 3 döda och 40 skadade”, *Aftonbladet*, 2017-03-22.

²⁰⁶ Arne Lapidus, ”Blodiga torsdagen: 35 minuter av skräck”, *Expressen*, 2016-07-17.

²⁰⁷ *ibid*

och i och med användandet av ordet inferno gestaltas detta som helvetet. Även dådet som skedde i Paris 2015 beskrivs med hjälp av uttrycksfulla ord och med symbolik. Detta framkommer tydligt genom dessa citat: ”Fredagen den 13 blev en blodig mardröm i Paris.”²⁰⁸ och ”den blodiga attacken som krävde 129 människoliv och beskrivs som Paris elfte september.”²⁰⁹ Dels refereras det till fredag den trettonde som enligt skrock anses vara otursdag och i detta fall var det mer än en otursdag. Fredag den trettonde blev skräckens dag. Eftersom att detta dåd även likställs med vad som kan anses vara det värsta terrordådet i USA:s historia, 11 september 2001, behöver egentligen inte mer skrivas i artikeln gällande vidden av dådet. Endast den meningen i sig understryker hur allvarlig attacken var samt vilken kapacitet terroristerna som utför dåd i Europa har. I likhet med Nord och Strömbäcks syn på fiendebildskapandet, så blir gestaltningen i dessa artiklar om terrordåden och de utsatta en uttrycklig kontrast mot varandra. Framför allt terrorn som ett hot mot nationen och demokratiska värden, vilket betonas med hjälp av specifika ordval och symbolik.

Ett ytterligare exempel på ordvalens innebörd går att finna i ett utdrag från en av de undersökta artiklarna; ”den ihjälskjutne polismannen som kravlar på trottoaren tills dess att han dör, blir det sista offret för de tre terroristerna.”²¹⁰ Offret är någon som har som uppdrag att skydda samhällets medborgare och hen blir kallblodigt och plågsamt mördad av terroristerna. Fienden och hotet ställs i stor kontrast mot egenskaperna som kan kopplas samman med polisen. Vikten av att nämna att poliser fallit offer går även att finna i en artikel från *Aftonbladet*. Där beskrivs det hur ”Minst tre människor dog och över 40 personer skadades när en ensam terrorist gick till attack i London. Tre av de skadade är poliser.”²¹¹ Av alla 40 skadade personer och även de tre som dött så fokuseras det på de tre skadade poliserna. I en annan artikel som också handlar om dådet i London påpekas det hur terroristen mejade ner turister och barn från Westminster Bridge och sedan ”knivmördade han en polisman.”²¹²

Det är inte endast poliser som framställs som godheten i kontrast mot terroristen utan även samhällets medborgare. I en av de tidigare nämnda artiklarna om händelsen i Nice 2016 beskrivs det hur nationaldagens höjdpunkt är fyrverkerierna som många människor kommit att

²⁰⁸ Petter J Larsson, ”Kunde inte tro att det skulle hända här”, *Aftonbladet*, 2015-11-14.

²⁰⁹ Magda Omerspahic, ”Grannarna: ”De Levde som en vanlig familj””, *Expressen*, 2015-11-15.

²¹⁰ Elias Giertz, ”Terroristattentatet - Händelseförloppet”, *Expressen*, 2015-01-08.

²¹¹ N.Eriksson, O.Forsberg, P. Larsson, J. Magnå & C. Nilsson, ”Attack vid parlamentet i London – minst 3 döda och 40 skadade”, *Aftonbladet*, 2017-03-22.

²¹² N. Eriksson, O. Forsberg & C. Nilsson, ”Terroristen i London: trebarnspappan Khalid Masood, 52”, *Aftonbladet*, 2017-03-23.

titta på. I denna stund väljer terroristen att attackerna och där finns ”Barnfamiljer, ungdomar, stadsbor, tillresta från hela Frankrike och massor av utländska turister.”²¹³ I samma artikel påpekas det att två av vittnena journalisten pratat med är från Stockholm och de ”hamnar bara 10-15 meter från platsen där terroristen kör ihjäl människor.”²¹⁴ Genom denna typ av gestaltning blir närhetsaspekten påtaglig, dels för att det skett i ett europeiskt land men framför allt för att människor som var där är och upplevde det är från Sverige. Närhetsaspekten framkommer också i en av rubrikerna; ”Svenska vittnet: ”Hade kunnat bli träffad.”²¹⁵

En ytterligare del i hot-och fiendebildsskapandet är vilka personer som uttalar sig kring det som skett. I en artikel från *Aftonbladet* står det i en av huvudrubrikerna ”Hollande: ”En terrorhandling.”²¹⁶ Hela artikeln startar med att Frankrikes förre president påstår att det som skedde vid en gasfabrik i Frankrike var ett terrordåd, detta trots att det inte är bevisat. Vidare när lastbilsattacken skedde i Berlin 2016 var en av huvudrubrikerna; ”Merkel: En terrorattack.”²¹⁷ Vidare beskrivs det i artikeln hur myndigheterna i Tyskland anser att det som skett är en terrorattack och även Angela Merkel citeras; ”Det är mycket vi fortfarande inte vet, men vi måste, som det ligger till nu, anta att det var en terroristattack.”²¹⁸ När attacken skedde i Stockholm i april 2017 uttryckte Sveriges statsminister Stefan Löfven sig snabbt efter händelsen att ”Sverige har blivit attackerat. Allt tyder på ett terrordåd.”²¹⁹ Dessa gestaltningar och resultat stämmer överens med Nord och Strömbäcks syn på hot-och fiendebildsskapandet. De påpekar nämligen att en viktig del är att låta betydelsefulla personer uttala sig om det som hänt.²²⁰

²¹³ Arne Lapidus, ”Blodiga torsdagen: 35 minuter av skräck”, *Expressen*, 2016-07-17.

²¹⁴ *ibid.*

²¹⁵ M. Andersson, G. Holm, L. Israelsson & F. Johansson, ”Lastbil körde in i julmarknad i Berlin”, *Expressen*, 2016-12-19.

²¹⁶ A. Kasurinen, P. Kudo & S. Roström Andersson, ”Hollande: ”En terrorhandling”, *Aftonbladet*, 2015-06-26.

²¹⁷ Staffan Dickson & Gustaf Tronarp, ”Anis Amri, 24, jagas för dådet i Berlin”, *Aftonbladet*, 2016-12-21.

²¹⁸ *ibid.*

²¹⁹ N.Eriksson, J. Furusjö, J. Magnå, M. Micic, C. Nilsson, K. Novalli, E. Tagesson & A. Westin, ”Attentat på Drottninggatan i Stockholm: ”Flera döda” och stort antal skadade”, *Aftonbladet*, 2017-04-07.

²²⁰ Nord & Strömbäck, 2005, s.31.

5 Sammanfattning och slutdiskussion

Syftet med uppsatsen har varit att undersöka hur *Aftonbladet* och *Expressen* gestaltar den manlige terroristen samt hur terrorhot och terrordåd skildras i deras nyhetsartiklar. Frågeställningarna för att uppnå syftet har varit ”*Vilka gestaltningar går att finna av den manlige terroristen i de utvalda nyhetsartiklarna från Aftonbladet och Expressen?*” och ”*Hur skildras terrordåd och terrorhot i de utvalda artiklarna från Aftonbladet och Expressen?*”. Dessa har jag besvarat genom att använda mig av gestaltningsteori samt delar ur nyhetsvärdering som fokuserar på hot-och fiendebildsskapande. Metoden som hjälpt mig finna mina resultat har varit en kvalitativ innehållsanalys i kombination med ett tillvägagångssätt från gestaltningsteorin, Tankards fokuspunkter. Resultaten påvisar flera teman och gestaltningar. Till att börja med så gestaltas den manlige terroristen på ett antal olika vis. Han framställs som en vanlig man, som kriminell, en lögnare, som en hycklare samt som en hyper-maskulin man. När det kommer till den andra delen av analysen skildras terrordåd och terrorhotet i artiklarna framför allt som ett hot mot nationen och det demokratiska samhället. Samt att myndigheterna misslyckas och är maktlösa att skydda människorna i samhället och slutligen att de tidigare öppna gränserna in i Europa har bidragit till ett ökat hot mot säkerheten. Slutsatsen av denna studie är således att *Aftonbladet* och *Expressen* både genom latent och manifesterade gestaltningar, kan anses bidra till en stereotypiserande och negativ bild kring både flyktingar, invandrare, islam, muslimska män och människor med ursprung från Mellanöstern och arabländer. Det finns dock en gestaltning som skiljer sig mot de andra och det är ”den vanliga mannen”. Gestaltningen behöver emellertid inte vara positiv, tvärtom skapas en bild av att terroristen och fienden kan vara vem som helst.

Maskulinitet är ett återkommande tema i studien och det går även att se i andra delen av analysen under avsnittet ”hotet mot nationen”. I detta avsnitt framställs inte terrordådet endast som barbariskt utan också att dådet är fegt i den bemärkelse att oskyldiga människor och samhällets beskyddare attackerats. Att lägga stor vikt vid hur beskyddarna attackerats kan sättas i relation till Thobani och hur hon beskriver att bland annat polismän framställdes som

den heroiska maskuliniteten efter attacken 11 september 2001 i USA ²²¹ Enligt Thobani ger gestaltningar av jihadister och islamistiska terrorister nytt liv åt den vita maskuliniteten och att definiera islamistiska och muslimska grupper som omanliga och feiga är även något som sker rutinmässigt.²²² Detta kan även kopplas samman med Connells begrepp *marginalisering* då terroristerna i nyhetsartiklarna kan anses fungera som symboler för att framhäva vit hegemonisk maskulinitet. Gestaltningen som sker kan således påvisa tendenser kring maskulinitet och tidningarna kan alltså anses vara med och bidra till upprätthållandet kring hegemonisk maskulinitet.

Utöver dessa resultat påvisar även undersökningen att tidningarnas gestaltningar av de utpekade terroristerna till viss del inte fokuserar så mycket på den religiösa och ideologiska övertygelsen och att detta är orsaken till att de utfört terrorattentatet. Tvärtom framstår männen som hycklare och kriminella. De misstänkta personerna anses vara moraliskt tvivelaktiga personer även innan attacken eftersom att de inte har kunnat hålla sig på rätt sida lagen eller att de ljugit om vem de är. Genom att gestalta de misstänkta terroristerna som kriminella skapar även en bild av dem som samhällets inre fiender och terroristen är på så vis inte endast ett yttre hot utan tvärtom ett hot som redan kan finnas inom landets gränser. Att gestalta de misstänkta terroristerna som kriminella kan även tänkas bidra till en undermedveten koppling hos läsaren till de utpekade personernas ursprung.

Dock stämmer det inte helt att tidningarna inte inriktar på religion och ideologisk övertygelse eftersom att det terroristernas dubbelmoral påpekas många gånger. Emellertid försöker tidningarna belysa en koppling till terrororganisationer som IS trots att inga bevis finns. De misstänkta männen pekas alltså ut av tidningarna att vara islamistiska terrorister. De senaste två åren har även *Aftonbladet* och *Expressen* genom sina artiklar gestaltat attacker i Europa som terrordåd och att de som utfört dessa dåd kommer från arabländer eller Mellanöstern. Att i samband med detta påpeka eventuella kopplingar till IS och att de utpekade terroristerna varit muslimer kan tolkas som att alla människor från arabländer och Mellanöstern är muslimer och att alla muslimer är araber eller från Mellanöstern. Tidningarna är många gånger även snabba att dra slutsatser kring attackerna. Vilket kan bidra till att läsarna själva sedan

²²¹ Thobani, 2010, i Ismael & Rippin (red.), s.61.

²²² *ibid*, s. 62-63.

skapar sig en negativ bild av islam och människor som kommer från samma länder som de utpekade terroristerna. Ingen av artiklarna reflekterar över vad terrordåd och terrorist egentligen betyder, de skapar sin egen bild och betydelse av dessa begrepp. Det kan anses att *Aftonbladet* och *Expressen* är med och bidrar till att skapa en samtida fiende, den muslimska mannen från arabländer eller Mellanöstern. Det är emellertid viktigt att påpeka att gestaltningen av den muslimska terroristen inte är bilden tidningarna har av en representativ muslim. Det går att tänka sig att de utpekade terroristerna beskrivs utifrån en svensk nationell gemenskap där återhållsamma muslimer är välkomna. Jag tänker framför allt på hur föräldrarna beskrevs som att inte ha gjort mycket väsen av sig samtidigt som de var givmilda och brydde sig om sina barn och sin omgivning.

I artiklarna är det även viktigt att poängtera när och hur de misstänkta terroristerna kommit till Europa. Resultatet av gestaltningen kan argumenteras för att bidra till en bild av asylsökande och flyktingar som lögnare och att många som kommer inte gör det av "rätt" anledningar. Problematiken kring denna typ av gestaltning den tänkas ha en påverkan kring både den politiska diskussionen som finns, men även bland människors tankar i allmänhet kring invandring och flyktingmottagande. Konsekvensen av detta kan helt enkelt bli att människors rätt till asyl kränks då rädsla för terrorister bidrar till hårdare gränskontroller och svårare asylprocesser. Dessutom kan denna typ av gestaltning medföra en stigmatiserad bild kring flyktingar, asylsökande och invandrare. Människor som läser dessa artiklar kan följaktligen bli påverkade att tänka kring vem som förtjänar vissa rättigheter och inte.

Om tidningarna inte väljer att vara sakliga och inrikta sig på konkreta fakta kring det som hänt i situationer som terrordåd är risken, som det påvisas i denna undersökning, att andra framställningar får större betydelse. Användandet av ord, symbolik, stereotypiserande, värderande och moraliserande uttryck kan anses bli viktigare än att rapportera om det som faktiskt inträffat. Dessa saker är dock något som Entman menar är olika roller som gestaltandet har och gestaltande medför att något blir mer minnesvärt, framträdande och meningsfullt.²²³ Det är även påtagligt att nyhetsartiklarna använder sig av sensationsjournalistik, rubriker som lockar läsare och innehåll som drar förhastade slutsatser. Hur de undersökta tidningarna valt att gestalta och skildra terrorister och terrordåd i sina artiklar har gett läsarna en bild av den barbariska fienden, som ibland finns bland oss, som hotar nationen och det demokratiska samhället.

²²³ Entman, 1993, s.52.

Meskin understryker att nationer behöver gemensamma fiender. Detta för att rikta uppmärksamhet, ilska och energi mot ett gemensamt hot.²²⁴ Journalister och nyhetsmedia kan verkligen anses vara en del i skapandet av detta gemensamma hot och fiende. Även om de å ena sidan har uppgiften att ansvara för att hävda demokratiska värden och motverka rasism, så har de också uppgiften att skapa deltagande kring nationella intressen samt stärka den nationella självkänslan.²²⁵ De undersökta kvällstidningarna skulle därför kunna anses skapa misstänksamhet mot sådant som upplevs vara främmande. Samt för att återkoppla till de pressetiska reglerna så ska inte t.ex. religion, ursprung, kön, nationalitet eller sexuell läggning skrivas ut om det är missaktande och saknar betydelse i sammanhanget. I många av de undersökta artiklarna finner jag att vissa saker skrivits ut trots att de egentligen inte varit relevanta för att skildra händelsen.

Då jag i denna studie endast har undersökt och analyserat 38 antal artiklar från svenska kvällstidningar är det svårt att dra generaliserade slutsatser kring resultatet. Framför allt med tanke på hur många artiklar det finns som skriver om terrorism och terrordåd. Dessutom har jag inte tagit med gestaltningar av terrorister som begått dåd utanför Europa. För framtida forskning skulle det därför vara intressant att göra en mer utförlig jämförande undersökning på ett större material som inkluderar terrordåd utanför Europa. Detta för att se om gestaltningen av terroristen och dåden skiljer sig eller är likvärdiga. Ytterligare vidare studier hade kunnat vara att jämföra gestaltningen manliga terrorister mot kvinnliga. Denna studie har inte heller undersökt skillnaden mellan gestaltningen av påstådda islamistiska terrorister och högerextrema terrorister. Detta hade således också kunnat vara en ingång för en ny forskningsfråga. Att använda en kvalitativ innehållsanalys som metod har varit fördelaktig i denna undersökning men en kan tänka sig att det även hade fungerat med diskursanalys. Dock hade studien i sådant fall fokuserat mer på nyhetsmediernas diskurs kring terroristen än själva gestaltningen.

²²⁴ Meskin, 2001, s.159.

²²⁵ Löwander, 1998, i Brune (red.), s.90.

Referensförteckning

Empiriskt material

Andersen, Ivar, ”Här går terroristen till angrepp i MMA-match”, *Expressen*, 2016-07-21, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/fem-ar-anhallna-for-inblandning-i-nice-dad/>

Andersson, Magnus, ”Här bodde mannen som greps för dådet”, *Expressen*, 2016-12-20, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/har-bodde-mannen-som-greps-for-dadet/>

Andersson, Magnus, Holm Gusten, Israelsson, Linette & Johansson, Filip, ”Lastbil körde in i julmarknad i Berlin”, *Expressen*, 2016-12-19, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/lastbil-korde-in-i-folkmassa-i-berlin/>

Asplund, Mathias, ”Här är det vi vet om terroristerna i paris”, *Expressen*, 2015-11-17, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/har-ar-det-vi-vet-om-terroristerna-i-paris/>

Dickson, Staffan & Tronarp, Gustaf, ”Anis Amiri, 24, jagas för dådet i Berlin”, *Aftonbladet*, 2016-12-21, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/a9nA2/anis-amri-24-jagas-for-dadet-i-berlin>

Drevfjäll, Ludvig, ”Uppgifter: IS smugglar terrorister till Sverige”, *Expressen*, 2015-01-30, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/uppgifter-is-smugglar-terrorister-till-sverige/>

Emanuelsson, Anton & Wahlqvist, Jon, ”Flera skadade i skottlossning på tåg”, *Expressen*, 2015-08-21, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/flera-skadade-i-skottlossning-pa-tag/>

Eriksson, Niklas, ”Louvren-terroristen kom som turist till Paris”, *Aftonbladet*, 2017-02-05, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/062m0/louvren-terroristen-kom-som-turist-till-paris>

Eriksson Niklas, Forsberg Oskar, Larsson, Petter J, Magnå, Joakim & Nilsson, Christoffer, ”Attack vid parlamentet i London – minst 3 döda och 40 skadade”, *Aftonbladet*, 2017-03-22, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/g2OA0/attack-vid-parlamentet-i-london--minst-3-doda-och-40-skadade>

Eriksson, Niklas, Forsberg Oskar & Nilsson, Christoffer, ”Terroristen i London: trebarnspappan Khalid Masood, 52”, *Aftonbladet*, 2017-03-23, [hämtad senast: 2017-05-25]
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/6a0P3/terroristen-i-london-trebarnspappan-khalid-masood-52>

Eriksson Niklas, Furusjö, Johan, Magnå, Joakim, Micic, Mira, Nilsson, Christoffer, Novalli, Karl, Tagesson, Eric & Westin, Adam, ”Attentat på Drottninggatan i Stockholm: ”Flera döda” och stort antal skadade”, *Aftonbladet*, 2017-04-07, [hämtad senast: 2017-05-25]
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/M04XE/attentat-pa-drottninggatan-i-stockholm-flera-doda-och-stort-antal-s>

Giertz, Elias, ”Terroristattentatet - Händelseförloppet”, *Expressen*, 2015-01-08, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/terroristattentatet--handelseforloppet/>

Granlund, Viktor & Lapidus, Arne, Samuelson Fredrik & Österberg, Emma, ”Man till attack med yxa på tåg i Tyskland”, *Expressen*, 2016-07-18, [hämtad senast: 2017-05-25]
<http://www.expressen.se/nyheter/man-till-attack-med-yxa-pa-tag-i-tyskland/>

Hagnestad, Rebecca & El-Mochantaf, Christer, ”Terroristerna kopplas till Mohamed Belkaid”, *Aftonbladet*, 2016-03-23, [hämtad senast: 2017-05-25]
<http://www.expressen.se/nyheter/terroristerna-kopplas-till-mohamed-belkaid/>

Hjertén, Linda, ”Bilderna av terrorn: ”Trodde de skulle skjuta mig också”, *Aftonbladet*, 2015-01-08, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article20127102.ab>

Kasurinen A, Kudo P & Roström Andersson S, ”Hollande: ”En terrorhandling”, *Aftonbladet*, 2015-06-26, [hämtad senast: 2017-05-25]
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article21029547.ab>

Lapidus, Arne, ”Blodiga torsdagen: 35 minuter av skräck”, *Expressen*, 2016-07-17, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/blodiga-torsdagen-35-minuter-av-skrack/>

Lapidus, Arne & Nilsson, Mimmi, ”570 meter av terror – de drabbades av lastbilens framfart”, *Expressen*, 2017-04-09, [hämtad senast: 2017-05-25]
<http://www.expressen.se/nyheter/570-meter-av-terror--de-drabbades-av-lastbilens-framfart/>

Larsson, Mats, ”Belgien är terrorns högkvarter”, *Expressen*, 2015-11-22, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/dokument/belgien-ar-terrorns-hogkvarter-i-europa/>

Larsson, Petter J, ”Kunde inte tro att det skulle hända här”, *Aftonbladet*, 2015-11-14, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article21763913.ab>

Lindqvist Jesper & Malmgren, Kim, ”Misstänkte terroristen ihjälskjuten i Italien”, *Expressen*,

2016-12-23, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/polis-anis-amrikan-ha-setts-i-alborg/>

Lundberg, Andersson Hannes, ”Här sålde terroristen bakelser och öl”, *Expressen*, 2015-11-16, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/har-salde-terroristen-bakelser-och-ol/>

Lundberg, Andersson, Hannes, ”IS-svenskens terrorcell dödade 162 personer”, *Expressen*, 2017-03-22, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/is-svenskens-terrorcell-dodade-162-personer/>

Lundberg Andersson, H, Nilsson M & Strömberg L, ”Klasskamraten: ”Han umgicks med fel folk”, *Expressen*, 2016-04-12, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/kvallsposten/klasskamraten-han-umgicks-med-fel-folk/>

Malmgren, Kim, ”De misstänks ligga bakom terrordådet”, *Expressen*, 2015-01-09, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/de-misstanks-ligga-bakom-terrordadet/>

Malmgren, Kim ”Rahmat Akilov har använt flera identiteter”, *Expressen*, 2017-04-10, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/rakhmat-akilov-har-anvant-flera-identiteter/>

Malmgren, Kim & El-Mochantaf, Christer, ” Terroristen Mohamed Belkaid's liv i Sverige”, *Expressen*, 2016-03-18, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/terroristen-mohamed-belkaid's-liv-i-sverige/>

Mattsson, Anna, ”22-åring pekas ut efter dådet i S:t Petersburg”, *Expressen*, 2017-04-04, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/22-aring-pekast-ut-efter-dadet-i-st-petersburg/>

Omerspahic, Magda, ”Grannarna: De levde som en vanlig familj”, *Expressen*, 2015-11-15, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/grannarna-de-levde-som-en-vanlig-familj/>

Peruzzi, Britt & Westin, Josefin, ”Båda var medvetna fanatiker”, *Aftonbladet*, 2015-01-10, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article20136600.ab>

Salihu, Diamant & Sandberg, Kristofer, ”Hemma hos terrorbröderna”, *Expressen*, 2016-03-26, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/hemma-hos-terrorbroderna/>

Samuelson, Fredrik, ”IS: han gick till attack med yxan på tåget”, *Expressen*, 2016-07-19, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/is-han-gick-till-attack-med-yxan-pa-taget/>

Schori, Martin, ”Ensamvargen – den nya terroristen”, *Aftonbladet*, 2017-04-08, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OKG4w/ensamvargen--den-nya-terroristen>

Sohl, Stjernberg, Max ”Därför valde Akilov att lämna familjen”, *Expressen*, 2017-04-12, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/darfor-valde-akilov-att-lamna-familjen/>

Töpffer, Michael, ”Här festar terroristerna innan Paris-attacken”, *Expressen*, 2016-03-28, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/har-festar-terroristerna-innan-paris-attacken/>

Töpffer, Michael, ”Terrorgripandet kan ha påskyndat attack”, *Expressen*, 2016-03-22, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/terrorgripandet-kan-ha-paskyndat-attack/>

Töpffer, Michael, ”Utredningen: Kraftig störning bakom dådet”, *Expressen*, 2016-10-01, [hämtad senast: 2017-05-25] <http://www.expressen.se/nyheter/utredningen-kraftig-storning-bakom-dadet/>

Litteratur

Boréus, Kristina, 2015, "Texter i vardag och samhälle" i Ahrne & Svensson (red.), *Handbok i Kvalitativa metoder*, 2. Uppl., Liber, Stockholm.

Cho, Ji Young & Lee, Eun-Hee, 2014, "Reducing Confusion about Grounded Theory and Qualitative Content Analysis: Similarities and Differences", *Qualitative Report*, Vol.19, Issue 32.

Connell, R.W, 1999, *Maskuliniteter*, Diados, Göteborg.

Entman, Robert M., 1993, "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm", *Journal of Communication*, Vol. 43, Issue 4.

Granheim, U.H & Lundman, Berit, 2003, "Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness", *Nurse Education Today*, Vol.24.

Hsieh, Hsiu-Fang & Shannon, Sarah E. 2005, "Three Approaches to Qualitative Content Analysis", *Qualitative health Research*, Vol.15, Issue 9.

Hvitfelt, Håkan, 1998, "Den Muslimska faran. Om mediebilderna av islam" i Ylva Brune (red.), *Mörk magi i vita medier: svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*, Carlsson, Stockholm.

Karim, Karim H., 2010, "Self and Other in a time of terror: Myth, media and Muslims" i Ismael & Rippin (red.), *Islam in the eyes of the West: images and realities in an age of terror*, Routledge, London.

Löwander, Birgitta, 1998, "Rasism i verkligheten och i medierna" i Ylva Brune (red.), *Mörk magi i vita medier: svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*, Carlsson, Stockholm.

Meskin, Debra, 2001, "The Construction of Arabs as Enemies: Post-September 11 Discourse of George W. Bush", *Mass Communication & Society*, Vol.7, Issue 2.

Nacos, Brigitte L. & Torres-Reyna, Oskar, 2003, "Framing Muslim-Americans Before and After 9/11" i Norris, Kern & Just (red.), *Framing terrorism: the news media, the government and the public*, Routledge, New York.

Nord, Lars, Shehata, Adam & Strömbäck, Jesper, 2003, *Från osäker källa. Bevakningen av Irakkriget i svenska medier*, Krisberedskapsmyndigheten, Stockholm.

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper, 2005, *Hot på agendan: en analys av nyhetsförmedling om risker och kriser*, Krisberedskapsmyndigheten, Stockholm.

Nordström, Gert Z. & Åstrand, Anders, 1999, *Från löpsedel till webb: en studie av den iscensatta nyheten i papperstidningen*, Styr. för psykologiskt försvar, Stockholm.

Rennstam, Jens & Wästerfors, David, 2015, "Att Analysera Kvalitativt Material" i Göran Ahrne & Peter Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder*, 2. Uppl., Liber, Stockholm.

Said, Edward W., 2000, *Orientalism*, [Ny utg.], Ordfront, Stockholm.

Scheufele, Dietram A. & Tewksbury, David, 2007, "Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models", *Journal of Communication*, vol.57, Issue 1.

Spencer, Alexander, 2010, *The tabloid terrorist [Elektronisk resurs]: The predicative construction of new terrorism in the media*, Palgrave Macmillan, Basingstoke.

Strömbäck, Jesper, 2012, "Journalistiken och politiken" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2. Uppl., Studentlitteratur, Lund.

Tankard, James W., Jr, 2001, "The Empirical Approach to the Study of Media Framing" i Reese, Gandy & Grant (red.), *Framing public life: perspectives on media and our understanding of the social world*, Mahwah, N.J, Lawrence Erlbaum Associates.

Thobani, Sunera, 2010, "Vigilante masculinity and 'The War on Terror'", i Ismael & Rippin (red.), *Islam in the Eyes of the West: images and realities in an age of terror*, Routledge, London.

Torstveit Ngara, Emily C., 2016, "Aliens, Aggravated Felons, And Worse: When Words Breed Fear and Fear Breeds Injustice", *Stanford Journal of Civil Rights & Civil Liberties*, Vol. 12, Issue 2.

Weibull, Lennart, 2016, "Svenskarna och världsreligionerna" i Ohlsson, Oscarsson & Solevid (red.), *Ekvilibrum*, Göteborgs universitet: SOM-institutet.

Internetsidor

Expressen. Bloggen om Expressen. Orvesto Internet: Nytt rekord för Expressen – nu över 47 procent marknadsandel. 2017-02-01. Ansvarig utgivare Thomas Mattson. [hämtad senast: 2017-05-23] <http://bloggar.expressen.se/thomasmattsson/2017/02/orvesto-internet-nytt-rekord-for-expressen-nu-over-47-procent-marknadsandel/>

PO. Allmänhetens Pressombudsman. Etiska regler för press, TV och radio. Ansvarig utgivare Ola Sigvardsson. [hämtad senast: 2017-05-23] <http://www.po.se/regler/pressetiska-regler>.

Resumé. Så knappar Expressen in på Aftonbladet. 2017-02-01. Ansvarig utgivare Johan Såthe. [hämtad senast: 2017-05-23] <https://www.resume.se/nyheter/artiklar/2017/02/01/sa-knappar-expressen-in-pa-aftonbladet/>

SOM-institutet. Om SOM. 2010-03-10. Sidansvarig SOM-institutet. [hämtad senast: 2017-05-23] http://som.gu.se/om_som.